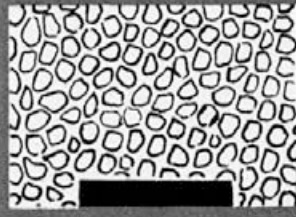
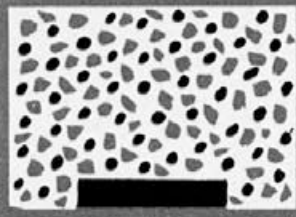
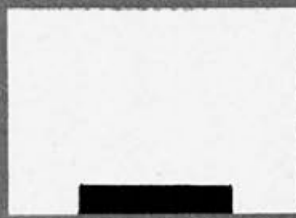
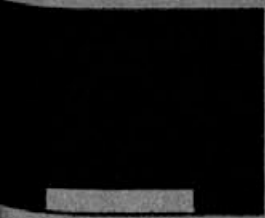

1963

Leto LXV - št. 3

SLOVENSKI
čebelar

Several small, stylized flower icons are scattered around the text. One is at the top right, another at the bottom left, and a few others are partially visible at the bottom edge.

VSEBINA

Pripravljalni odbor XIX. kongresa Apimondije: Čebelarstvo združuje narode sveta v borbeno skupnost za mir	49
Edi Senegačnik: Naše čebele v letošnji zgodnji pomladi	52
M. B. Nickelson: Mera satnika	55
F. Robida: Izkušnje pri zasajanju žive meje iz vrbovih sadik	58
Stric Matic: Ne kradimo čebelam obnožine!	61
Peter Močnik: Program perspektivnega gospodarskega in družbenega razvoja v okraju Maribor in čebelarstvo (Nadaljevanje in konec)	65
Leopold Zor: Še nekaj o medu	67
Bonifacij Sršen: Čebelar Miha na razpotju	69

MALI KRUHEK

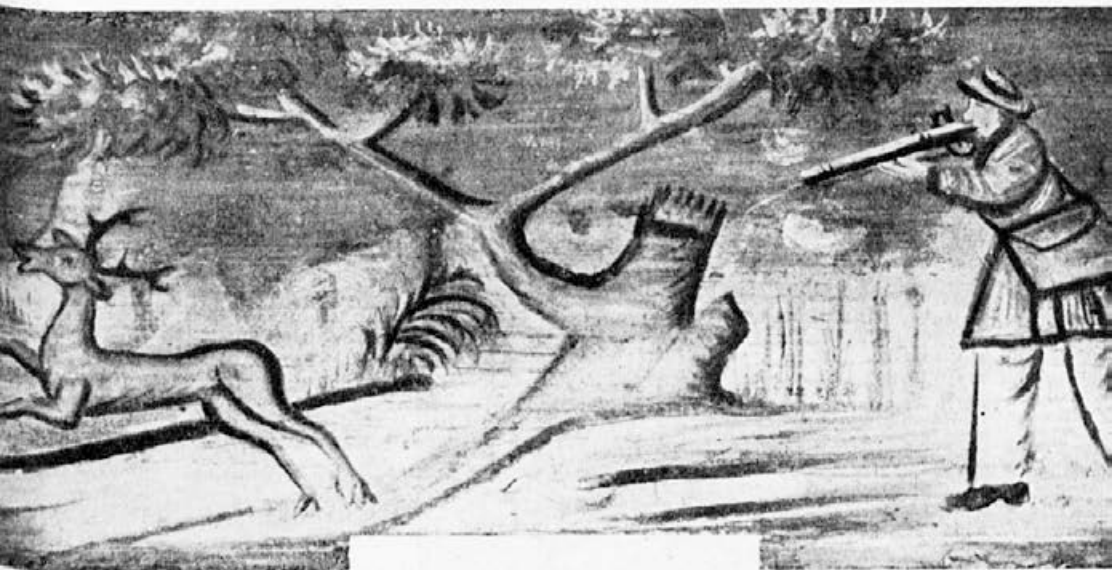
Se dva slikarja panjskih končnic. Moje izkušnje z »amerikanci«. O skušnjah z nosemakom. Uporaba zadelavine. Raje združiti kakor zožiti! Nepotrebno vznemirjanje čebel. Med za male otroke. Roji in zrcalo	74
---	----

NASA ORGANIZACIJA

Ignacij Grom	76
Občni zbor čebelarkega društva Kamnik-Domžale	76
Iz Postojne	78
Dan čebele	79
Čebelarstvo društva Gornja Radgona	80

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA V belokranjskem gozdu

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejema zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska CP Delo — obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojce. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/603-116

ČEBELARSTVO ZDRUŽUJE NARODE SVETA V BORBENO SKUPNOST ZA MIR

PRIPRAVLJALNI ODBOR XIX. KONGRESA APIMONDIJE

Naslov tega članka ni zgolj literarna domislica, temveč čista stvarnost. Čebelarji vsega sveta so si zelo blizu, živijo med sabo v iskrenem prijateljstvu in pomagajo s svojim delom ustvarjati življenje brez vojn. Zaradi tega bo imel tudi XIX. kongres Apimondije svoja posvetovanja pod geslom: »Čebelarstvo združuje narode sveta v borbena skupnost za mir.«

Za prirediteljico XIX. kongresa Apimondije je bila izbrana Češko-slovaška, zborovanje pa bo v Pragi. V prvi polovici meseca avgusta 1965 se bodo v prijateljski družbi znašli v Pragi čebelarji znanstveniki, strokovnjaki in praktiki, da bi med sabo izmenjali svoje izkušnje in se seznanili z vsem, kar je bilo na področju čebelarstva in čebelodarstva v poslednjih dveh letih na novo odkritega. Tega je precej, saj je bilo povsod dosti intenzivnega dela. Podprti z novimi izkušnjami se bodo vrnili čebelarji domov in glede na svoje razmere na različnih kontinentih koristno izrabili vse tisto, o čemer bodo razpravljali na kongresu.

Pogled na eno izmed večjih cest glavnega češkoslovaškega mesta Prage

Češkoslovaška in njeni čebelarji se pripravljajo na prisrčen sprejem svojih čebelarskih prijateljev. Češkoslovaška vlada jim je obljubila vso pomoč in je v ta namen odobrila zelo ugoden valutni tečaj. Ta tečaj bo omogočil velikemu številu čebelarjev, da obišejo — morda celo s svojimi ženami, znanci in drugimi gosti — Češkoslovaško.

Na bogatem sporedu XIX. kongresa Apimondije niso samo zanimiva predavanja, temveč tudi cela vrsta kulturnih prireditvev, izletov in ekskurzij. Udeleženci kongresa bodo imeli priložnost, da se seznanijo z deželo, ki je letos dolo-

čena za mednarodno čebelarsko zborovanje, da obišejo češkoslovaške čebelarje in njihove čebelnjake, da spoznajo življenje prebivavstva ter si ogledajo zgodovinske spomenike in lepote Češkoslovaške.

Praga sama, kjer bo kongres, je neizčrpen vir kulture in kulturnega življenja. Ob prostem času si bo mogoče ogledati najboljše gledališke predstave in koncerte, številne slikarske galerije in muzeje. Udeleženci bodo odnesli s sabo nepozabne vtise na razne glasbene prireditve, ki jih bo ob toplih poletnih večerih vse polno na terasah praških palač. Ne bo šlo tu zgolj za kulturne prireditve, ampak prav tako za družabne.

Treba je opozoriti še na to, da bodo lahko dame, ki bodo spremljale čebelarske znanstvenike in strokovnjake na kongres, svoj prosti čas zelo koristno izrabile. V času delovnih posvetovanj bomo zanje pripravili zanimiv program, ki jim bo omogočil, da si bodo ogledale Prago in Češkoslovaško, na drugi strani pa, da se bodo kakor njihovi

možje čebelarji tudi med sabo spoznale in zbližale. Na damskem programu bodo obiski gledališč, koncertov in modnih revij, izleti v okolico Prage itd. Videle bodo srednjeveški grad Karlštajn, ki ga je sezidal Karl IV. in ga določil za svojo zakladnico. Program bo upošteval celo športne prireditve, zlasti plavalne in veslaške tekme, izlete z luksuznimi parniki po Vltavi in na željo tudi peš izlete.

Češkoslovaška je dežela napredne industrije in poljedelstva, dežela velikih naravnih lepot in zgodovinskih znamenitosti, hkrati pa dežela sodobnega čebelarstva. Prepričani smo, da bodo udeleženci XIX. zborovanja Apimondije, ki jih bomo pristrčno sprejeli v duhu gesla kongresa, odnesli iz Prage najlepše spomine. Češkoslovaški čebelarji se bodo potrudili, da bo njih bivanje med njimi kar najbolj prijetno.

Kongresi mednarodne čebelarske organizacije Apimondije so bili vedno zanimivi in plodni. Zato vsak novi kongres čebelarji nestrpno pričakujejo. Letos je zborovanje v Pragi. Ob tej priliki kličejo češkoslovaški čebelarji vsem svojim stanovskim tovarišem širom po svetu: »Pridite! Pričakujemo vas in se veselimo vašega prihoda.«

Raziskovalni zavod za čebelarstvo v Dolu

NAŠE ČEBELE V LETOŠNJI ZGODNJI POMLADI

EDI SENEGACNIK

Danes, ko pišem te vrstice slovenskim čebelarjem, je že osmi februar. Dobro se še spominjam, da so pred leti ta dan prinašale čebele že obnožino in pravo veselje jih je bilo gledati. Letos pa je podoba drugačna. Visok sneg pokriva naravo in v večini naših krajev se čebele od zadnjih dni oktobra sploh niso mogle spreleteti. Le z Dolenjskega poročajo, da so se čebele 17. decembra lepo očistile. Tudi v Ljubljani in bližnji okolici so ta dan nekoliko izletavale in se za silo otrebile. Žal, pa ni bilo tako na Gorenjskem in v drugih krajih, kjer so se sicer vsako leto pozimi večkrat spreletele. Od vseh strani prihajajo vznemirljive vesti o hudi zimi brez izletnih dni in čebelarji v strahu za svoje živalce sprašujejo, ali ne bo morda ta zima za čebelarstvo tako katastrofalna, kot je bila leta 1928/1929. Takrat se čebele tri mesece in pol sploh niso spreletele. Ker so prezimovale večinoma na gozdnem medu — prejšnje leto je bilo namreč hojevo — so bile žrtve naravnost ogromne. Spomladi so bili čebelnjaki docela prazni in marsikateri čebelar je moral začeti znova čebelariti. Ta bridka izkušnja je naše čebelarje dobro poučila, da hojev med ni dober za prezimovanje. Preteklo jesen pa so naši čebelarji svoje čebelje družine dobro nakrmili s sladkorjem. Zato smo lahko prepričani, da spomladi ne bomo doživeli take nesreče, čeprav letošnja zima po svoji trdovratnosti prav nič ne zaostaja za ono iz leta 1928/1929.

Lani smo že novembra dobili pošten mraz in kmalu še sneg, ki je potem obležal. Tako zgodnja zima je presenetila ne samo kmetovavce, ampak tudi marsikakega čebelarja. Sledilo je slabo vreme z nizkimi temperaturami, s snegom in z brezsončnimi dnevi. Danes lahko zapišemo, da nekatere družine že sto dni počivajo in niso imele nobene prilike, da bi se očistile.

Kot sem že omenil, so naši čebelarji jeseni čebele dobro nakrmili s sladkorjem. Kdor je dodal v gnezdo vsaj 5—7 kg, ta je gotovo rešil družine. Kjer prezimujejo čebele na sladkorju, tam so tudi še danes mirne in ne silijo iz panjev. Le sem ter tja se kaka družina vznemirja, verjetno zaradi tega, ker je matica že začela zalegati. Drugače je pri družinah, ki prezimujejo na neprimernem medu. Sladkor je namreč odlična zimska hrana za čebele. Lahko je prebavljiv in zato se v črevesju ne nabere toliko neprebavljivih snovi kot pri medu. Kjer pa so čebele sladkor že porabile in se pomaknile na med, tam utegne postati stanje bolj nevarno, če se v nekaj dneh vreme ne bo izboljšalo. V svojo

dolžnost si štejem, da že sedaj pripravimo čebelarje na morebitne posledice letošnjega izredno neugodnega prezimovanja. Obstoji namreč možnost, da se bosta pojavili dve bolezni, ki silno radi spremljata čebelje družine v zgodnji pomladi po takšnih zimah, kakršna je letošnja. Ti dve bolezni sta nose mavost in griža.

Zakaj se pojavlja nose mavost v zgodnjih pomladnih dneh po hudih zimah, ko se čebele niso mogle očistiti? V njihovem črevesju se namreč nabira blato, ki ga je vedno več, če se ne morejo očistiti. Obenem s količino blata se zvišuje tudi temperatura v gnezdu. Ko doseže 31° C, se začno morebitni trosi nose me razvijati v zajedavce. Ti se naselijo v čebeljih črevesnih celicah in v sluznici, nakar čebele obole in se neprestano vznemirjajo. Ker imajo obolele čebele občutek lakote, v večji meri segajo po hrani. Tako se njihovo črevesje napolni do kraja. Kadar nimajo prilike, da bi se otrebile zunaj, se oproste ne vsečnega bremena v notranjosti panja. Če se zgodi to v gnezdu, potem mlade, neokužene čebele blato polizejo in se pri tem še same okužijo. Tako se začne bolezen širiti na veliko in čebele začno odmirati. Včasih jih pobere ta bolezen več, včasih manj. Do razvoja trosov pa sploh ne pride, če so se čebele lahko pozimi večkrat otrebile in so trosi odšli iz njihovega črevesja z blatom vred. Prav tako ne pride do razvoja teh trosov v notranjosti čebel, če smo jeseni po končani ajdovi paši dodali čebelam v sladkorni raztopini zdravilnega nose maka. Naši čebelarji to zahrbtno in potuhnjeno bolezen že dobro poznajo. Zato naj zdaj spomladi podvzamejo vse potrebno, da se bolezen ne bo širila. Včasih napade nose mavost tudi matice, ki potem ne zalegajo več dobro in kmalu odmro. Nose mavost pogosto tako zdela panj, da najdemo nazadnje le še peščico čebel ob matici. Če je ta mlada in iz dobrega rodu, če še zalega in opazimo v celicah celo ličinke, verjetno ni okužena. Lahko bi jo še porabili, če bi jo morda potrebovali v kakem brezmatičnem panju. Sicer pa močno oslABLJENE družine raje zažvepljajmo! Od njih ne pričakujmo prav nobenih koristi! Ostale družine, ki so še pri moči, pa le združimo! Dajmo jim zdravilnega nose maka v sladkorni raztopini v razmerju 1 : 1! Na en liter sladkorne raztopine dajmo po eno tableto, vsaka obolela družina pa naj dobi vsaj tri tablete. Prvi in drugi večer pokladajmo po pol litra raztopine, nato pa vsak drugi večer po četrt litra. Zdravilno raztopino pokladamo tako dolgo, dokler nismo porabili vseh tablet. Pazimo, da ne pride raztopina v stik s kovinskimi predmeti. Upoštevajmo navodila, ki so priložena zdravilu. Najbolje je, da pokladamo raztopino vsem družinam, tudi če so morda navidezno zdrave. Lahko bi se namreč zgodilo, da bi

obolele čebele iz nekrmljenih družin zašle v panje, ki jih zdravimo. Pri vsem tem se moramo zavedati, da uničuje noseimak zajedavce v čebeli sami, nikakor pa ne trosov na satju in v panjih. Te bo treba pozneje razkužiti, če hočemo nose mavost popolnoma odpraviti. Vse mrtvice vrzimo v ogenj, panje pa na sprednji strani in po bradi umijmo z vrelo raztopino dwoodstotnega luga. Razkužimo tudi nalletne deske in tla pred čebelnjakom. Čebele napajajmo samo v napajalnikih s tekočo vodo.

V zvezi z nose mavostjo se javlja rada tudi griža. Če so čebele nose mave, lahko to po določenih znakih spozna čebelar sam. Najbolj zanesljiv pa je seveda bakteriološki pregled. Kadar so čebele samo grižave, bo naše delo lažje. Griža namreč ni nalezljiva bolezen. Povzročajo jo v glavnem neprimerna hrana, nemir v panjih in seveda predvsem neugodna zima z brezizletnimi dnevi, kakršna je letošnja. Močno ponesnažene sate zamenjajmo s čistimi, v katerih naj bo zdrav med. Panje v notranjosti umijmo, prav tako tudi brade in čelne strani. Grižavim družinam pokladajmo nekaj večerov po pol litra tople medene ali sladkorne raztopine. Toplo jih odenimo in družine si bodo kmalu spet opomogle. Pri tej bolezni si zapomnimo tole: Grižave družine se vznemirjajo največ zaradi smradu, ki ga povzročajo ponesnaženo satovje. Tudi vlaga v panju je škodljiva. Zato v grižavih družinah posebno skrbno pazimo na čistočo! Žrela naj bodo odprta, slamnice in vlažen papir pa pogosto prezračimo!

Zdrave družine nadziramo oziroma pregledujemo samo pri žrelu. Kadar opazimo, da čebele veselo izletavajo ter nosijo obnožino s paše ali mrtvice in drobir iz panjev, bodimo prepričani, da je z družino vse v redu. Nikar po nepotrebnem ne odpirajmo panjev in ne brskajmo po njih v tem času, če ni to nujno potrebno. Le v sili lahko kako družino bežno pregledamo, zlasti če smo v skrbeh glede hrane. Če je treba, ji dajmo kak rezervni sat medu! Tega za kako ped odkrijmo in ovlažimo z mlačno vodo!

Letošnjo zimo smo lahko opazili več mrtvic kot druga leta. Verjetno jih bomo našli precej tudi spomladi. Ta ugotovitev naj čebelarjev ne vznemirja. Vzroka za to sta dva. Jeseni smo zazimili več starih čebel kot druga leta, saj ni bilo skoraj nikjer nobene jesenske paše. Pozimi pa letos čebele niso izletavale in zato niso znosile mrtvic iz panjev. Upoštevajmo pa še dejstvo, da je umrla na rovaš letošnje hude zime marsikatera čebela, ki je opravljala »ogrevalno« službo na površini zimskega gnezda. Iz vsega tega sledi, da bomo imeli v letošnji pomladi bolj šibke družine kot druga leta.

Slamnice in vratca panjev večkrat prezračimo na soncu, da se posuše. Nič ni bolj škodljivega za čebelje družine zdaj spomladi kot prevelika vlaga v panjih. Za nadaljnje posege in preglede čebeljih družin pa se bomo odločili pozneje v aprilskih dneh, ko bo že topleje. Takrat bomo začeli tudi s krmljenjem na zalego in hrani bomo dodajali antibiotike, da bomo s tem preprečili morebitne bolezni in obenem povečali delovno vneto čebeljih družin. O tem pa se bomo pogovorili v prihodnji številki.

MEGA SATNIKA

M. B. NICKELSON, LA JARA, COLO - USA

Zanimivo je bilo brati članke tov. Ivana Raka o znižanju in zvišanju satnika racionalne mere. Zanimiva je bila zlasti ugotovitev, da preizkušnje niso pokazale, da bi bila kaka sprememba potrebna.

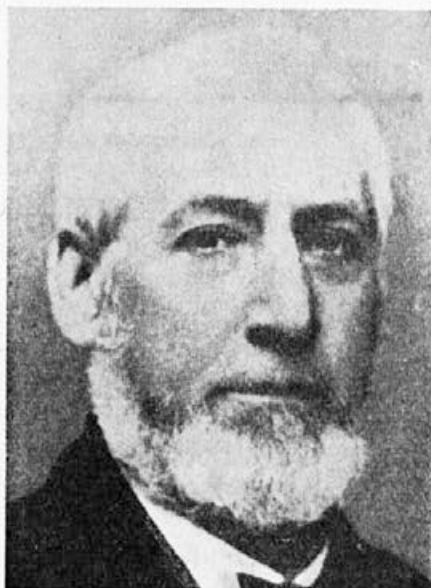
Ko sem bil še doma, so imeli slovenski čebelarji celo vrsto panjev s satniki najrazličnejših mer. Večina teh panjev je bila tujega izvora, nekaj pa so jih izumili domači čebelarji. Čebelarji so precej nagnjeni k novatorstvu, morda bolj kot ljudje v drugih strokah. Radi preizkušajo nove izume in iščejo izboljšanja že obstoječemu. Včasih so take preizkušnje uspešne, včasih škodljive tako posamezniku kot čebelarstvu v splošnem. Tudi rajnki Žnideršič je marsikaj preizkušal v svojem čebelarstvu. Ko se je naposled odločil za Albertijev sistem panja in Gerstungovo mero satnika, je vse tako kazalo, da se bodo slovenski čebelarji oprijeli enotnega panja in enotne mere satnika.

V Ameriki je pred dobrimi sto leti izumil prvi panj s premičnim satjem Langstroth. Satniki tega panja so bili 25 cm visoki in 45,5 cm dolgi. Newyorški čebelar Moses Quinby se je za novo iznajdbo takoj navdušil, le mera satnikov se mu je zdela premajhna. Da bi odpravil to pomanjkljivost, je izdelal panj po Langstrothovem vzorcu in povečal satnike na 29 × 46 cm. Veliko čebelarjev se je oprijelo Langstrothove mere, nekaj čebelarjev pa je sprejelo Quinbyjevo mero. Med Quinbyjevimi pristaši je bil tudi Dadant.*

Ko sem leta 1916 stopil kot čebelarski pomočnik v službo na Hofmanovem čebelarstvu v državi Minnesoti, so imeli tamkaj več sto Langstrothovih (standardnih) in nekaj sto Quinbyjevih panjev. Ob

* Odgovornost za pravilnost gornjih podatkov prepušča uredništvo piscu članka.

koncu čebelarске sezone smo prišli do zaključka, da je bil donos medu v obeh sistemih razmeroma enak. Quinbyjevi panji so imeli več medu v plodiščih, langstrothovci pa več v mediščih. Z medom napolnjen sat Quinbyjeve mere je tehtal 11 funtov. Zato je bilo treba zelo paziti, da se ni v točilu poškodoval. V tej službi sem imel priliko spoznati, kako nepraktično je za komercialno čebelarstvo, če obratuje z več vrst panjev. Okrog leta 1920 je velika tovarna za izdelovanje

Dva znamenita ameriška čebelarska strokovnjaka: na levi Lorenzo Lorraine Langstroth, na desni Moses Quinby

čebelarskih potrebščin Quinbyjev panj tako preuredila, da je povzela dolžino po standardnem panju, medtem ko je ostala višina satnika neizpremenjena. Kljub tej praktični spremembi se čebelarji novega panja niso oprijeli; veliki ceniki čebelarskih potrebščin ga niti ne oglašajo več. Skoro vsi čebelarji v Ameriki čebelarijo danes v standardnem panju Langstrothovega izuma. Ker so mere standardnega panja tukaj v Ameriki, kjer je čebelarstvo zelo razvito, sprejeli na splošno, je to znak, da razmeroma dobro ustrezajo čebelarskim zahtevam.

Zanimivo je, da sta Žnideršičev in standardni satnik približno enako velika. Žnideršičev satnik, ki ima vnanjo mero 26×41 cm, je za 2,5 cm krajši, a zato za 5 cm višji. V Žnideršičevem okviru ima

sat okrog 887 cm² čiste površine, v standardnem pa 840. Zaradi opazovanj in izkušenj, ki sem si jih pridobil v dolgi dobi čebelarjenja, sem že od nekdanj zagovornik enotnih mer satnika ne glede na sistem čebelarjenja. Katera mera je pravilna? O tem so čebelarški strokovnjaki mnogo razpravljali od prehoda k čebelarjenju s premičnim satjem pa vse do danes, toda prepričan sem, da ni čebelarja, ki bi lahko z gotovostjo trdil, da ima za čebele najbolj primeren satnik, in sicer zato, ker čebele v prosti naravi ne grade satov po neki določeni meri. To ni teorija, to so izkušnje!

Ko sem prišel pred 55 leti v dolino, kjer še sedaj čebelarim, ni bilo tu niti enega komercialnega čebelarstva. Bilo pa je veliko manjših čebelarstev, ki so držala čebele kar v raznih zabojih brez satnikov. Ravno tedaj je v Ameriki izšla uredba, da mora imeti vsak čebelar čebele v panjih s premičnim satjem. Zaradi te uredbe je bilo tedaj mnogo takih čebelarstev na prodaj. Ker se je bilo bati čebeljih bolezni, smo pokupili več sto družin v zabojih in čebele predstavili v moderne panjove. Kot že rečeno, so bili to zaboji raznih velikosti, toda nikjer ni bilo opaziti, da bi imele čebele pri grajenju satja kako naravno mero.

Pod neko veliko kmečko hišo se je naselilo sedem rojev. Čebele so imele izhode v betonski podlagi skozi luknje za ventilacijo in so bile v hudo nadlego družini in delavcem. Lastnik hiše se je zatekel k meni s prošnjo, da naj čebele na ta ali oni način odstranim iz neprimernih bivališč ali, če ne gre drugače, pomorim. Čeprav sem se zavedal, da bo to zahtevalo mnogo truda in časa, sem mu obljubil pomoč. Po končani paši, sem se res lotil naloge, ki sem jo prevzel, a povedati moram, da je bilo to moje najtežavnejše opravilo v petdesetih letih čebelarjenja. Pod tramovi je bilo malo prostora in svetloba slaba. Ležal sem na hrbtu in z dimom preganjal čebele v pripravljene zaboje. Spodrezaval sem satje in medenega sproti ločil od zaleženega. Čebele so lezle vsepovsod, tu in tam zašle pod obleko in me neusmiljeno pikale. Ko sem ugnal prvo družino, sem bil že ves zamazan z medom po rokah, obrazu in obleki. Kako je bilo nadalje, si lahko sami predstavljate. Ker je bila tisto leto dobra bera, so imeli roji lepe zaloge medu. Kar pa hočem na tem mestu posebej poudariti, je dejstvo, da niti dva roja nista izdelala enako velikega satja.

Ob dobri paši napolnijo čebele z medom vse sate, pa naj bodo te ali one velikosti. Torej ni velikost sata prav nič važna za uspeh v čebelarstvu, pač pa to, da ima čebelar panj, ki je čim bolj prikladen za opravljanje čebel.

IZKUŠNJE PRI ZASAJANJU ŽIVE MEJE IZ VRBOVIH SADIK

F. ROBIDA

V aprilski številki lanskega Slovenskega čebelarja objavljeni članek o zasajanju žive meje iz vrbovih sadik je vzbudil med našimi člani dokaj zanimanja in ŽČD je razposlala nekaj tisoč potaknjencev moške Küblerjeve vrbe, to je, vrbe s prašnimi mačicami. Ta vrba je križanec med beko in ivo. Po svojih starših je podedovala lepe lastnosti, in sicer po ivi velike, debele mačice z neštetimi cveti in skromnost v izbiri zemlje, po beki pa to, da se njeni potaknjenci radi primejo in zakoreninijo.

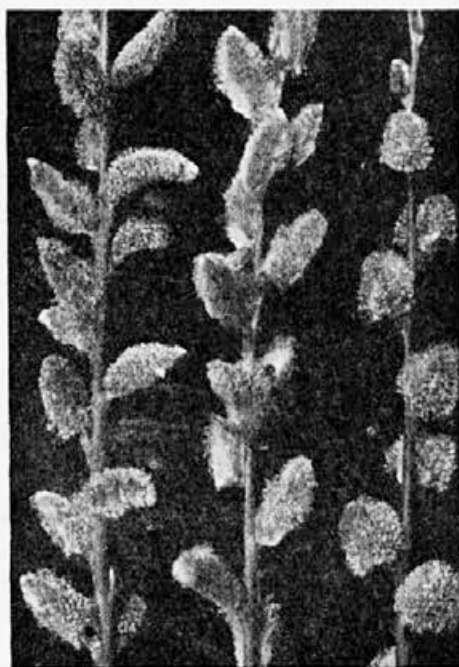
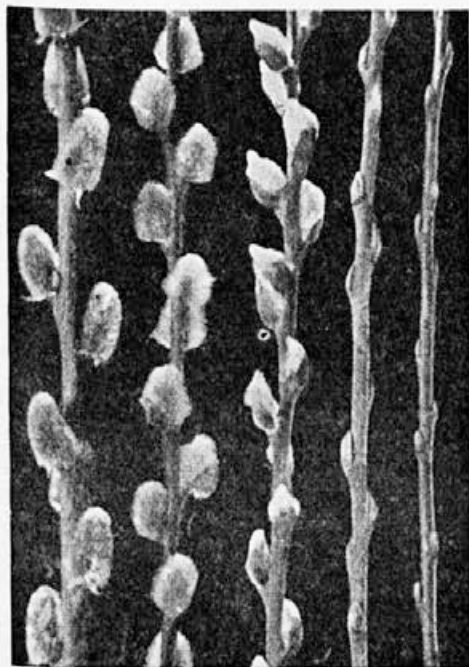
Nemci so zasadili več kilometrov take žive meje, kar je nedvomno zasluga profesorja dr. Krufta, ki se že nekaj let zavzema za ta poseben način izboljšanja čebelje paše. Pri tem delu so si pridobili mnogo izkušenj, ki so vredne, da si jih ogledamo. Da obvarujem naše čebelarje drage šolnine ter jih poučim, kako bodo prišli čimprej in s čim manjšimi stroški do zaželenega uspeha, jih bom v naslednjem nakazal.

Prof. Kruft priporoča za nasad **samo** Küblerjevo vrbo, kajti doslej se ni nobena druga vrsta vrb bolje izkazala v navzkriž prepleteni ograji. Razen tega nudi ta vrba čebelam zelo zgodnjo pašo in se prilagodi vsakemu prostoru, kamor jo posadimo. Uspeva tako na vlažni kot na manj vlažni zemlji. Celo na čisto suhih krajih se bujno razvije, če že ob saditvi nasujemo v izkopani jarek šoto. Šota namreč vlago dolgo obdrži, tako da jo lahko vrbove koreninice srkajo tudi ob daljši suši.

Prof. Kruft je preizkusil okoli 50 različnih vrb, da bi se prepričal, ali je za tako ograjo Küblerjeva vrba res najprimernejša. Po večletnih poskusih ji je moral priznati prednost, hkrati pa je ugotovil, da Küblerjeva vrba ni povsod plemensko čista. Večkrat je dobil popolnoma druge, manj vredne vrste in križance, često niti ne moških sadik, čeprav je od prodajavca te zahteval, saj je v zgodnji pomladi čebelam potreben predvsem cvetni prah. Vsak čebelar naj torej uporablja pri zasajanju žive meje le čisto Küblerjevo vrbo. Tisti, ki jim je letos nabavila potaknjence Zveza, so lahko glede tega brez skrbi, saj jih je Zveza dobila z moških dreves Küblerjeve vrbe v znanem drevoredu pod Rožnikom. Mimogrede naj omenim, da je ta drevored zasadil že pred leti tov. Bric, predsednik ljubljanske čebelarske družine. Kdor hoče imeti res lepo živo mejo, naj napravi najprej poskus

z manjšim nasadom. Ko pa bo čez eno ali dve leti potem zasadil dokončno živo mejo, naj sadike sortira po velikosti in ukoreninjenju.

Da bi vejice v križiščih zrasle skupaj, so jih na teh mestih zvezali z vrstico. Pri tem je bilo mnogo razočaranj: če so bile vejice prerahlo zvezane, se na stikih niso sprijele, ob tesni vezavi pa se je v veje zažela tudi vrstica in jih prerezala. Poskusili so nato spojiti vejice s čevljarškimi žebicami, ki so jih zapognili, toda tudi te so se tako

Na levi: Poganjki z mačicami treh zgodaj cvetočih in dveh pozno cvetočih (moških) vrb. Stanje 5. II. 1962. (Od leve na desno: Küblerjeva, Schieblova, perzijska, zamorska in lovorikasta vrba.) — Na desni: Poganjki z mačicami treh zelo zgodaj cvetočih vrb. (Od leve na desno: Küblerjeva in Schieblova vrba, iva.) Te vrbe so kot proizvajavke velikih množin peloda za čebelarstvo izredno važne in bi jih bilo treba mnogo bolj saditi kot doslej. Posnetek je bil napravljen 1. aprila 1962. Foto: dr. Wieser

zarasle, da jih brez poškodbe ni bilo mogoče odstraniti. Neko prednost je pokazal poskus, pri katerem so izrezali lubje na notranji strani obeh prekrizanih vejic. Izrez lubja ni bil večji od oznake za matico. Vejice so se kaj rade zarasle druga v drugo. Križišča so spojili tudi z drobnimi žeblički, malo večjimi, kot so oni, s katerimi so bili včasih zbiti zabojčki za cigare. Starejši čebelarji se teh zabojčkov gotovo še spominjajo, danes, mislim, jih pri nas ni več.

Uporabite torej ta ali oni način vezave šib na križiščih! Drugo leto teh pripomočkov ne bo več treba, najkasneje v treh letih pa bodo vse šibe na stikih dobro zrasle skupaj. Sestavljale bodo čvrsto in lepo pleteno živo ograjo.

Meja bi morala biti že ob saditvi toliko visoka, kot naj bi kasneje ostala. Toda vedno nam niso na uporabo dovolj dolgi potaknjenci. Če so potaknjenci prav kratki, moramo pač počakati, da se razvijejo v primerno velike šibe, nakar jih šele posadimo na stalno mesto. Daljše potaknjence pa lahko takoj spletemo v ograjo, četudi nimajo zaželeno velikosti. Vzemimo, da so sadike visoke samo en meter, ograjo pa želimo imeti visoko dva metra ali še višjo. V tem primeru bomo prvo leto zasadili ograjo le do polovične višine in jo šele po dveh ali treh letih dokončno uredili. Vsaj dva metra visoko ograjo priporočamo vsem tistim čebelarjem, ki imajo čebelnjak preblizu javne poti ali imajo s sosedom neprilike zaradi čebel.

Posebno lepo ograjo bomo naredili, če bomo zanjo izbrali najboljše rastline in veje prepletli v močno poševni legi, tako da bodo okenca kvadratna in velika 10×10 cm. Taka ograja se hitro zagosti, ne raste preveč močno navzgor in ima tudi več mačic.

Mogoče bo kdo zasadil vrbovo živo mejo kot obrambo proti vetrovom. Ob njej naj potem potegne močno žico, na žico pa priveže s premično vrvjo kozo ali telička. Živali bosta popasli mlade poganjke in ograje sploh ne bo treba obrezovati.

V zadnjih 10. letih je prof. Kruft pomagal z nasveti pri zasajanju vrbove žive meje neštetim čebelarjem. Posledica tega je, da se v Nemčiji poveča nasad takih meja vsako leto za nekaj kilometrov. S tem pa se zboljšuje čebelja paša, ki ni tamkaj prav nič manj ogrožena zaradi agrotehničnih ukrepov kakor v Sloveniji. Tudi pri nas bi se moral vsak čebelar zavedati, da je zboljševanje čebelje paše ena najvažnejših nalog pri pospeševanju čebelarstva. Zato zasajajmo Küblerjevo vrbo povsod, kjer je mogoče, bodisi kot grm bodisi kot drevo! Kjer pa je potrebna ograja, napravimo iz nje živo mejo, kar bo koristneje, kot da postavimo plot iz mrtvega materiala. S tem bomo preskrbeli čebelam zgodnjo pašo in olepšali svojo domačijo.

Vrbova živa meja pa ima še eno prednost. Ker je navadno blizu hiše in kolikor toliko pod nadzorstvom, ni tako izpostavljena vandal-skemu pustošenju kot na prostem rastoče ive in druge vrbe. Vsekakor pa ne bo odveč, če bo čebelar tu in tam kljub temu malo popazil na svojo živo mejo, zlasti takrat, ko bo cvetela, da jo zavaruje pred tako imenovanimi ljubitelji narave.

NE KRADIMO ČEBELAM OBNOŽINE!

STRIC MATIC

Tudi dragocenega »kruhka«, ki je tako pomemben za življenje čebel, se je polotila špekulacija. Razpečavajo ga pod imenom melbrosin, je pa obnožina z dodatkom matičnega mlečka. Obnožino jemljejo čebelam tako, da nastavijo pred panjevo žrelo posebno pripravo, ki so jo krstili za osmukača. Ko se čebela vrne s paše z obnožino, se mora preriniti v panj skozi eno izmed škrb osmukača, pri tem pa ji ta osmuka obnožino (Podrobni opis te priprave najdeš v »Sodobnem čebelarstvu II, str. 415).

Nihče se ne bo spotikal nad nabiranjem obnožine z osmukačem, kadar jo čebele več dni množično prinašajo in kadar kaže, da bo nazadnje v panju te dobrote kar preveč. To se kdaj pa kdaj pripeti ob posebno dobri in dolgotrajni kostanjevi paši, ko je na koncu v satju nakopičenega toliko »čebeljega kruhka«, da primanjkuje prostor za zalego. Da, celo v satje v medišču jo kdaj nanosijo, ker v plodišču ni bilo več prostora. Tako stanje pa je pri drugih naših pašah velika redkost, kar lahko trdim na podlagi lastnih izkušenj. Res se zgodi, da je bera obnožine spomladi, recimo maja mesca, precej obilna. Takrat najdemo v plodišču nad zalego prelepe vence obnožine. To je zlata rezerva za suhe čase, ki redno nastopajo po spomladanskih izdatnejših pašah. Čez nekoliko tednov se čudimo, kam je ta zaloga izginila ali že hudo skopnela.

Med čebelarji vedno najdemo kakega lakotnika, ki ne more videti v panjih nobenega medu in pobere čebelam še tisto revno zalogico, ki jo imajo za hude čase. Sedaj so se lotili še obnožine — kajpak iz človekoljubnosti, da pomagajo z njo trpečim bolnikom in preboleznikom. Takega ravnanja ne more nihče zagovarjati, pa naj to počenja Peter ali Pavel.

Čebelarji se vse premalo zavedamo, kako velikega pomena je za obstoj čebelje družine obnožina. Znano je, da vsebuje obnožina obilo dragocenih redilnih snovi, zlasti beljakovin, soli in vitaminov. Dr. Planta je našel v leskovi obnožini 30 % beljakovin, v borovi le 15 %, v tej pa tudi sedemkrat več neprebavljivih snovi. (Obnožina sestoji iz mikroskopsko majhnih jagodičastih teles, ki jih obdaja neprebavljiva lupina, jedro telesa pa je mesnato.)

Spomladi se pojavijo v panjih nekoliko večje plasti zalege šele takrat, kadar začno čebele donášati kaj več obnožine. Čebela s prvo pomladansko obnožino me je vsako leto posebno razveselila, čeprav

je imela na nožicah le prav drobcene grudice te snovi. Ne morem natančno navesti, koliko let sem zasledoval, kdaj bom zagledal prvo tako čebelo, lahko pa rečem, da se je, recimo, v 45 letih doslej samo devetkrat zgodilo, da prve obnožine ni bilo do 15. februarja. To se utegne zgoditi tudi letos, saj ni pričakovati, da bi do omenjenega dneva leska cvetela. Potemtakem letos ne bo zgodnje zalege! V podkrepitev te trditve naj navedem primer iz prakse.

Bilo je neke jeseni, ko so odpovedale vse paše: otava in ajda. V oslabljenih panjih ni bilo nobene zalege, pa tudi ne mlajših čebel, ki so za dobro prezimovanje in spomladanski razvoj zelo pomembne. Da bi podnetil matice k zaleganju, je prijatelj S. R. začel čebelam pokladati sladkorno raztopino. Po štirinajstdnevnem pitanju, ko je panjem razdal klaje skoraj dovolj za zimo, je ves osupel ugotovil, da matice sploh ne zalegajo, ali pa tako malo, da ni bilo besede vredno. **V panjih pač ni bilo nobene obnožine**, to pa čebele potrebujejo za proizvodnjo mlečka in prehranjevanje starejše zalege. Vrh tega so bile v panjih večinoma prestare čebele, ki so jim krmilne žleze bolj ali manj usahnile, njihovega delovanja — izločanja mlečka — pa niso mogle obnoviti.

Zapomnimo si: med (in sladkor) je le **ohranjevalno sredstvo za doraščene člane čebelje družine**. Praktično ne vsebuje nobenih beljakovin. Edino s pomočjo teh je čebelam mogoče pripraviti pravilno hrano za zalego. Hrana, v kateri je dovolj beljakovin, je torej telotvorno sredstvo. In kje dobe čebele beljakovino? **Edino v obnožini!** Zato grdo greši čebelar, ki čebelam jemlje obnožino in z njo kupčuje. Če je kdaj res preveč in je je z osmukačem kaj nabral, naj jo zalije z medom in lepo spravi za spomladansko pitanje na zalego.

Da bi imele čebele spomladi dovolj zgodnje obnožine, priporočamo po eni strani sajenje ive, katere mačice so bile celo z zakonom zavarovane, ker so ljudje preveč segali po njih, po drugi strani pa krademo čebelam obnožino, kar bi smeli počenjati le v izjemnih primerih.

Čebelarji, ki nabirajo z osmukači cvetni prah, se izgovarjajo, da tako ravnanje čebelam ne škoduje, ampak jih še bolj podžge k donšanju obnožine. Toda to ne drži! Preko neke določene mere je ne morejo prinesti, ker je glede na razdelitev dela v panju število donšavk omejeno. Zato le pustimo čebelam obnožino! Nikar ne mislimo, da je ne bodo znale porabiti, če jim kdaj preostaja.

Saj vem, da te moje besede ne bodo spametovale nobenega grešnika, producente melbrosina pa prav gotovo ne. Kšeft je kšeft!

PROGRAM PERSPEKTIVNEGA GOSPODARSKEGA IN DRUŽBENEGA RAZVOJA V OKRAJU MARIBOR IN ČEBELARSTVO

PETER MOCNIK

Kot so rastlinam za obroditev potrebne čebele, tako je čebelam potrebno cvetje po travnikih in sadovnjakih, po poljih in gozdovih. Res je, da bo povečanje števila sadnih dreves ugodno vplivalo na razvoj čebeljih družin. To pa ni vse. Sadno drevje cvete samo spomladi, čebele pa nabirajo med tja do pozne jeseni, da bi imele tudi pozimi kaj jesti. In na to niso sestavljavci programa prav nič mislili. Neplodni prostori, na katerih je največ medovitih rastlin, morajo po njihovem mnenju izginiti. Povečanje površin orne zemlje in razširitev poljskih kultur na neplodna zemljišča je sicer važen ukrep, vendar bi ne smel biti v škodo čebel. Pri spreminjanju kultur moramo biti previdni in preudarni, kajti **preveliko forsiranje poljskih kultur** na neplodni, peščeni in vlažni zemlji, ob potokih in rekah, na gozdnih robovih in posekah odvzema čebelam grmovje in cvetlice, na katerih dobe hrano. Regulacija rek in potokov **nikakor ne izključuje možnosti**, da bi ne ostali ali nastali prostori s floro, ki bi nudila čebelam medičino.

Ukrepom glede povečanja poljskih kultur ter odstranjevanju dreves in grmovja ob potokih se pridružuje še pomladansko rezanje vrb in prekomerno trganje prvih cvetlic. Vsako pomlad naletimo na mariborskem živilskem trgu, pri pokopališču v Pobrežju in po gostilnah ljudi, ki prodajajo zgodnje cvetje. Teloh npr. prinašajo prav s Plešivca! Šolsko mladino vidimo, kako prodaja vrbove mačice in spomladanske cvetlice po cestah, kavarnah in gostilnah Maribora. Novi odlok tržnega reda občine Maribor-Center jim to celo dovoljuje.

Drugačno stališče pa je zavzela občina Radlje. S posebnim odlokom je zagotovila, da bo z denarno kaznijo do 3000 din kaznovan vsakdo, ki bi povzročal škodo s tem, da bi poškodoval, sekal ali lomil drevje ob vodah, na bregovih ali nasipih. Za prekrške, ki bi jih storile nedoletne osebe, so odgovorni njihovi starši oziroma skrbniki.

Tudi občina Tezno se zaveda važnosti dreves in grmovja ob potokih. Izdala je odlok, v katerem je rečeno, da so lastniki zemljišč, ležečih ob manjših potokih in jarkih, dolžni čistiti struge ter gojiti na bregovih za njih varstvo primerno zarast. Občina Maribor-Tabor je izdala podoben odlok, po katerem je treba ob potokih v nastalih zajedah zasaditi vrbove potaknjence.

Le prečesto se dogaja, da zaradi prevelike vneme ali zaradi nerazumevanja in poznavanja važnosti naravnih kultur za čebele nekatere gospodarske organizacije odstranjujejo ob potokih grmovje in drugo zarast, največkrat celo v lastno škodo.

Družbeni plan občine Ptuj npr. določa za leto 1961: Gozdno-gospodarske organizacije in KZ naj na svojem območju popišejo slabo rodne kmetijske površine v hribovskih krajih, kakor tudi površine, ki so zaraščene z raznim grmičevjem. Obenem naj pripravijo vse potrebno za pogožditev teh po-

vršin. To delo smo doslej zanemarjali, kar je povzročilo občutno gospodarsko škodo, ki je ne bo mogoče tako hitro popraviti.

Družbeni plan občine Tezno priporoča za leto 1961: Tudi v bodoče moramo paziti, da bodo pogozdene vse nove preseke daljnovodov nizke napetosti. Te preseke bomo v glavnem uporabljali za proizvodnjo novoletnih jelk, s čimer bomo zmanjšali sečnjo in škodo na ostalih gozdnih površinah. Ob Dravi in tam, kjer je za to primerno rastišče, bo treba še nadalje gojiti hitro rastoče drevesne vrste, za kar je predvideno potrebno število topolovih sadik.

Družbeni plan občine Maribor-Center za leto 1961 poudarja: Ker gre na območju občine Maribor-Center v glavnem za zasebni sektor, bodo pri tem odigrale glavno vlogo KZ. Njih dolžnost je, da na hribovitem terenu evidentirajo vse slabo rodne kmetijske površine, zlasti pašnike, ki že dolgo ne ustrezajo svojemu namenu, ker so večinoma poraščeni z grmovjem, praprotnjo, vresjem ter tu in tam s posameznimi drevesnimi vrstami iglavcev in listavcev. Na račun žit bodo morala družbena posestva in zadruga povečati proizvodnjo krmnih rastlin, kar bi veljalo tudi za individualne proizvajavce.

Nekaj občinskih ljudskih odborov je izdalo odloke o travnikih. Občina Ravne na Koroškem naroča, da morajo biti travniki pokošeni najkasneje pred cvetenjem trav in detelje. Podoben odlok občine Slovenj Gradec zahteva obvezno pridelovanje kvalitetne krme na travnikih, kar velja za vsa višinska območja in za vse na novo pridobljene meliorirane travniške površine. Tudi obč. LO Maribor-Center, Maribor-Tabor, Maribor-Tezno, Slovenska Bistrica, Lenart, Ormož in Dravograd so izdali odloke o agrotehničnih ukrepih za pridelovanje krme na travnikih in njivskih površinah, o gnojenju travnikov in čiščenju jarkov.

Žal pa noben odlok ne določa, kakšen mora biti sestav travniških krmnih rastlin, kar bi bilo važno za kvaliteto krme, posebno če se spremeni polje ali pašnik v travnik. Kaj pravi ing. Gvido Fajdiga o tem v svoji knjigi »Pridelovanje krme na travnikih«?

»Pri današnjem pridelovanju krme pridobimo v Sloveniji premalo beljakovin. V celoti vzeto, je krma, ki jo dobi naša živina, bolj vzdrževalna kot proizvajalna. Zlasti pa ni primerna za krmljenje molzne živine. Račun bi nam tudi pokazal, da bi mogli namolziti za polovico več mleka, če bi pridelovali le nekoliko boljše krmo. Pridelati nekaj več prebavljivih beljakovin, je navidez lahka, dejansko pa zelo težka naloga. V resnici je to najvažnejša naloga našega kmetijstva.«

Travniško rušo sestavlja veliko število najrazličnejših rastlin, v glavnem trave, stročnice in zeli. Navadno se lastniki travnikov ne menijo dosti za krmilno vrednost teh rastlin. Če travnik pognojijo, je to že veliko, sestav rastlinstva pa jim je deveta briga.

Večina naših travnikov je rumena od zlatič, bela od penuse ali rdečerjava od kislice in podobnih zeli. Kaj vse še vidimo na travnikih? Mleček, preslico, mrkvo, ščavje, lakoto, trebelje, repuh itd. Toda vseh teh rastlin čebele ne marajo, a tudi za krmo niso primerne.

Od takega sestava ruše nima koristi ne kmet ne čebelar. Ruša naj bi bila sestavljena tako, da bi koristila obema! Zato proč s sedanjimi travniškimi

»svetlicami«! Na njih mesto naj stopijo stročnice, torej črna detelja, bela detelja, švedska detelja, lucerna, navadna nokota, esparzeta, močvirna nokota, vezavka itd. Potrebna je še neka koncesija! Na travniku mora dobiti prostora tudi nekaj cvetlic, ki niso v škodo krmi, in sicer: travniška kadulja, regrat, glavinec, navadni dimek, grintavka in kozja brada. Tudi pri urejanju umetnih travnikov je treba misliti na prej priporočene stročnice in cvetlice, za zboljšanje pašnikov pa bi prišel v poštev razen navedenih rastlin morda še gladež. Kljub upoštevanju sestava travniške ruše v tem smislu pa čebelarstvo ne bo imelo koristi, ako bomo travnike kosili pred cvetenjem, kakor to zahteva ing. Gvido Fajdiga v svojem članku »Naš način pridelovanja krme na travnikih ni gospodaren«, ki je izšel leta 1962 v 3. številki »Socialističnega kmetijstva in gozdarstva«.

Drugačnega mnenja glede zgodnje košnje travnikov je Nemeč M. Möbus-Rentlingen (Deutsche Bienenwirtschaft 1956). Ta prizna, da je tako pridobljena krma boljša, opozarja pa na škodo, ki lahko nastane zaradi tega. Če travnike predčasno pokosimo, zginejo z njih prej ali slej vse cvetlice, ki se razširjajo s semeni, z njimi pa tudi neka vrsta kvasnic, ki žive v nektarju cvetov. Kakor je s poskusi ugotovil Reukauf, ni mogoče ob pomanjkanju teh kvasnic visokoodstotno izkoriščati krmo, kar ima za posledico, da molznost krav usiha. E. Perucci iz Verone je na čebelarskem kongresu v Rimu leta 1958 trdil, da na korenine lucerne ugodno vpliva, če enkrat v letu dobro cvete. Povečanje kultur rdeče detelje in lucerne pa ne koristi le čebelam, temveč prav tako živinoreji. Vsekakor ne bo škodovalo kmetijstvu, ako bodo našli kmetovavci in čebelarji skupno pot.

Polje nudi čebelam, odkar so začeli opuščati pridelovanje ajde in oljne repice, najmanj hrane. Ob vestnem obdelovanju zginja iz žita plevel, ki ni brezpomemben za čebele. Sedaj je videti v njem kvečjemu nekaj plavice in grahorice, ki dobro medita, a ju je premalo. Nazaduje tudi pridelovanje maka, buč in sončnic. Kakor v zasmeh pa mora edina tovarna olja, ki jo imamo v Slovenski Bistrici, uvažati od drugod razno seme za pridelovanje olja.

S člankom »Beljakovine moramo pridelovati doma« opozarja v 4. številki »Social. kmetijstva in gozdarstva«, 1962 »Poslovno združenje za proizvodnjo močnih krmil« na potrebo domače proizvodnje beljakovin. Najmočnejši vir beljakovin so oljne tropine. Te večinoma uvažamo iz drugih republik ali celo iz inozemstva, kajti Združenje jih potrebuje letno okrog 20.000 ton. Ker pa jih bo pozneje potrebovalo do 60.000 ton letno, poziva, da naj socialistična gospodarstva v povezavi s privatnimi pridelovavci organizirajo večje pridelovanje oljnih semen. Če ta poziv ne bo naletel na gluha ušesa, se bo marsikod izboljšala tudi čebelja paša.

Iz vsega navedenega je razvidno, da mnogi agrotehnični ukrepi zavirajo nadaljnji obstoj in napredek čebelarstva, čeprav bi bilo mogoče marsikaj storiti v njegov prid, ne da bi trpel razvoj kmetijstva in gozdarstva. Za čebelarstvo pa so važna tudi obrežja rek, robovi ob gozdovih in poteh ter pusta in vlažna zemljišča z grmičevjem. Ako omejujejo agrotehnični ukrepi čebelam pašo na poljih in travnikih, potem naj jim prepuste vsaj ta zemljišča kot delno nadomestilo za odvezeta.

Čebelarstvu naj bodo namenjena obrežja rek in potokov, pasovi ob železniških tirih, slabi pašniki, prostori z neplodno zemljo, zlasti strma pobočja, groblje, okrajki ob cestah, močvirna zemljišča. Tudi na pretežno gozdnih tleh so prostori poraščeni z raznim grmovjem, ki je važno za čebele. Posebno okrog gozdov in ob mejah naj ostanejo varnostni pasovi takega grmovja in rastlinstva. Prav tako pod žičnico na Pohorju, pod električnimi daljnovodi in ob cestah. Nikakor ne more biti gozdu v škodo, če se tu in tam vgnezdi kaka vrba ali kak grm, če so gozdna tla poraščena z borovnicami, resjem, brusnicami, telohom, zvončki, žajbljem, ustnaticami, jagodami itd. Ob reguliranih potokih so naravnost potrebni nasadi jelš, akacij, vrb, lesk in drugega grmovja, da utrjujejo zemljo. Najti moramo tudi prostore za maline in ostrožnice. Ti prostori pa seveda ne smejo ostati prepuščeni samim sebi, temveč je treba na njih sestav rastlinstva stalno zboljševati in večati. Tu je še mnogo dela za čebelarske družine. Na svojih sestankih naj bi čebelarji pretresali, kaj bi bilo treba napraviti za zboljšanje čebelje paše na teh prostorih, in določili osebe, ki bi prevzele to delo. Skrbeti bo treba tudi za seme in sadike! Vsekakor morajo biti čebelarji poučeni, katera drevesa, grme in cvetlice je treba posaditi, da se bo uspeh čimprej pokazal. V I. delu knjige »Sodobno čebelarstvo« so našlete vse važnejše medovite rastline, tako da izbira ne bo težka. Bolj ko se bodo čebelarske družine za to zanimale, tem bolj bo rastlinstvo ustrezalo zahtevam čebelarstva. Kdo drug, če ne čebelar, naj skrbi za zboljšanje čebelje paše? Lastnik zemljišča, gotovo nima interesa pri tem, pa čeprav je morda sadjar ali kmet. Na zemljiščih, ki so družbena last, naj skrbijo za pravilno zarast v korist čebelarstva KG in KZ. To bodo gotovo rade storile, saj so jim čebele potrebne na polju in v sadovnjaku za oprraševanje cvetja.

V mnogo večji meri kot doslej, bi morali pri zboljševanju čebelje paše upoštevati vrbe, dren, brest, jesiko, javore, japonsko soforo, gledičevko, mehurni jesenovec in pajesen, od grmov pa krhliko, bisernik, volččin, živičnjak, amorfo, beli in črni trn, malinjak, kopinjak. Med vsemi navedenimi drevesi in grmi se prav dobro počutijo nižje rastline. Ob vodi uspevajo zlata rozga, krvenka in rudbekia, na suhi zemlji pa kipere, smetlika, teloh, črnilec, bela medena detelja, volovski jezik idr. Čebelar, ki opazuje v svojem okolišju cvetlice, bo kaj hitro odkril, katere obletavajo čebele; te bo širil bodisi s semenom ali s koreninami.

Program perspektivnega gospodarskega in družbenega razvoja okraja Maribor je zelo obširen in, če bo izveden v tej obliki, ne bo ugodno vplival na razvoj čebelarstva. Verjetno tudi programi drugih okrajev niso dosti bolj naklonjeni čebelam. Zato naj bi čebelarske organizacije o njih razpravljale na svojih sestankih, nanje pa povabile tudi funkcionarje oblasti, zlasti iz kmetijske in gozdarske stroke. Nadalje naj bi bili na teh sestankih navzoči zastopniki vodnega gospodarstva ter KG in KZ. Skupno z njimi naj bi čebelarji razmotrili, kaj bi se dalo v programih spremeniti v prid čebel, ne da bi pri tem trpele gospodarske panoge. Tako bi bilo mogoče omiliti trdote raznih odlokov, ki bodo izšli v zvezi s programi, in pomagati čebelarstvu.

Ganimo se, dokler je še čas!

(Konec)

ŠE NEKAJ O MEDU

LEOPOLD ZOR

Čebele so združeno živeče žuželke, ki nam dajejo med, vosek in strup, mnogo bolj pa nam koristijo s tem, da oprahujejo gospodarsko važne kulturne rastline. Med je bil vse do prihoda trsnega sladkorja v Evropo edino sredstvo za sladkanje hrane; danes vemo, da je izvrstno hranivo in zdravilo. Iz voska izdelujemo sveče, uporabljamo pa ga še v medicini in v čebelarstvu samem. Čebelji strup je že staro zdravilo proti revmatičnim obolenjem. Vsi ti trije proizvodi imajo v življenju človeka pomembno vlogo, zlasti pa med, ki ga je človek že v davnih časih, ko so živele čebele še v gozdovih, jemal nasilno iz njihovih gnezd. Slajše in koristnejše jedi mu narava ni mogla nuditi.

Med je prav sladka snov, ki jo izdelujejo čebele iz nektarja ali drugih sladkih sokov, nabranih na rastlinah. Te snovi v svojem telesu predelajo in jih potem spravijo v satje, kjer zore. V 10. izdaji svojega znamenitega dela *Systema naturae*, 1759, je švedski naravoslovec Linné imenoval čebelo *Apis mellifera*, kar pomeni čebelo, ki prinaša med v panj (lat.: mel, mellis = med; ferre = nositi). V 13. izdaji leta 1766 pa jo je preimenoval v *Apis mellifica* (lat.: facere = narediti), ker je spoznal, da šele ona naredi med.

Nektar je snov, ki jo izločajo rastline iz posebnih žlez, imenovanih nektarji. Večinoma so nektarji na dnu cvetov (floralni), redkeje jih dobimo na drugih delih rastlin (ekstrafloralni), npr. pri češnji na listnih pecljih. Ti ekstrafloralni nektarji so zaradi neznatne razširjenosti skoraj brez pomena za čebele. Razen nektarja nabirajo čebele tudi mano ali medeno roso in jo predelujejo v med (hojev med). Mana je sladek izloček listnih ušic, nekaterih kaparjev in listnih bolh, živečih na gozdnem drevju. Ob ugodnem vremenu je mane na listju veliko in jo čebele pridno nabirajo; če je zrak premalo vlažen, se mana izsuši, močno deževje pa jo spere in paše je konec.

Nektar in mana vsebujeta mnogo vode, v skrajnem primeru do 95 %, in nista nič drugega kot sladkorni raztopini. V čebeljem telesu se gostota teh snovi popolnoma spremeni. Že na poti v panj odtegne stena medne golše nektarja del vode, hkrati pa pridejo v nektar iz čebeljega telesa fermenti,¹ ki so značilna sestavina medu. Pašna čebela ne odloži nabranega nektarja neposredno v celico sata, ampak ga izbljuje in preda panjski čebeli, v kateri znova izgubi nekaj vode in se obogati s fermenti. Z odtegotvanjem vode in dodajanjem fermentov se nektar spreminja v med. Med smemo točiti, ko je pokrita približno polovica sata. Tedaj ima okrog 20 % vode; če ga točimo prezgodaj, začne vreti in se pokvari.

Ko nektar izgublja vodo, se seveda tudi kemično spreminja. Njegov trsni sladkor (saharoz) razkroji ferment invertazo v grozdni (glukoza) in

¹ Fermenti so posebne organske snovi, ki jih proizvajajo žive celice in opravljajo pomembna dela. Razkrajajo npr. beljakovine, maščobe, ogljikove hidrate (sladkorji, škrob), a sami se pri tem ne spremenijo. Fermenti imajo pri presnavljanju v živih bitjih važno nalogo in delujejo specifično; tako razkroji invertaza trsni sladkor, diastaza škrob v sladni sladkor (maltozo); pepsin in tripsin razkrajata beljakovine, lipaza maščobe itd.

sadni sladkor (fruktoza). Tej pretvorbi pravimo inverzija, zmesi obeh sladkorjev pa invertni sladkor.

Največ je v medu invertnega sladkorja (kakih 70 %). Vendar se ves trsni sladkor ne spremeni v invertnega; v medu ga lahko še ostane do 8 %. Razmerje med grozdnim in sadnim sladkorjem je za vsako vrsto medu nekoliko drugačno; povprečno je v njem 36 do 39 % grozdnega in 31 do 34 % sadnega sladkorja. V zadnjem času so ugotovili, da ima švicarski med več sadnega kot grozdnega sladkorja, in najbrž je tako tudi pri našem.

Razen omenjenih sestavin so v medu še dekstrini,² dušikove spojine in organske kisline (npr. jabolčna, mlečna, vinska, oksalna, limonova, boro-va); nekaj je tudi rudninskih snovi.

Vitamine (A, B in C) imajo le nekatere vrste medu in še te v prav neznatni množini, čeprav bi pričakovali nasprotno. Vitamin C je v medu mete, timijana, rese, hoje, ajde in žajblja; vitamin B₁ (aneurin) pa v medu dežena, sadnega drevja in akacije.

Nektar (medičino) nabirajo čebele večinoma samo na eni rastlinski vrsti, npr. samo na lipi, samo na žepku, kostanju, ali ajdi. Mnogokrat ga nabirajo istočasno tudi na drugih rastlinah, zato je v medu različen cvetni prah. Če pripada vsaj 45 % cvetnega prahu eni sami rastlinski vrsti, imenujemo med po njej. Pri tem je treba upoštevati to, da proizvajajo nekatere rastline veliko cvetnega prahu (pravi kostanj), druge manj (akacija). Zato mora biti v kostanjevem medu več cvetnega prahu (vsaj 70 %); v akacijevem pa ga je dovolj že 40 %. Malo cvetnega prahu imajo še lipov med in medovi ustnatic, predvsem žajbljevec in sivkovec; zadnja dva le 25 do 30 %.

Nadalje se medovi razlikujejo po barvi, vonju in okusu. Svetli, prozorni in čisti so akacijevci, deloma lipovec, med jablane in divjega kostanja. Temna sta ajdovec in predvsem medovi mane. Tudi kandiranje spremeni barvo. Pri tem postane med svetlejši (repični med) ali temnejši (hojovec). Vonj in okus nam prav tako pomagata ugotoviti vrsto medu. Značilni vonj (aroma) je posebno močan neposredno ob točenju; kasneje pojenjava, medtem ko se okus dolgo časa ne spremeni.

Pri točenju je med bolj ali manj gosto tekoč, potem pa se strdi ali kandira, to je, njegov sladkor kristalizira. Pri tej kristalizaciji daje trdnost medu ravno grozdnj sladkor, dočim ostane sadni tekoč med kristali grozdnega. Med rese je sprva gosto tekoč, kandira zelo pozno in izoblikuje sorazmerno velike kristale grozdnega sladkorja. Med repice, lipe in akacije je nasprotno pri točenju redko tekoč, kandira pa že po nekaj tednih. Kristali repičnega medu so bistveno manjši od kristalov resjevega. Včasih kandira med prezgodaj in je pri zapoznelem točenju strjen že v satju. Trdota kandiranega medu je različna. Tako je lipov med precej trd, medtem ko je med ciperca, ki kandira zelo pozno in ima veliko sadnega sladkorja, mehkejši.

Sčasoma postane med neužit in se spremeni v vseh svojih lastnostih: v gostoti, barvi, okusu, kemični sestavi itd. (množina fermentov, npr. diastaze, se zmanjša). Strogo vzeto, je že kandiranje medu proces staranja, vendar razumemo pod pojmom »starajoči se med« takšnega, ki ni več uporaben. Nasprotno je kandiran med polnovreden. Glede gostote bi lahko primerjali

² Dekstrini so organske snovi, ki nastanejo iz škroba.

staranje medu s strjevanjem krvi. Kakor se kri loči v krvni sesedek in nad njim stoječi krvni serum, tako se pri starajočem se medu oddeli trdna usedlina od tekočega dela nad njo; oba dela se med seboj ločita tudi po barvi. Vzporedno s temi spremembami se poveča množina kislin, prav tako pa se spreminjajo kristali. V medu rese zrastejo npr. do velikosti več milimetrov.

Starajoči se med je nagnjen k vrenju: kvasne glivice, ki dospo v med od koderkoli, razkrajajo s svojimi fermenti sladkor v alkohol in ogljikov dioksid. Če je takšen med v zaprtih kozarcih, jih lahko raznese. Včasih začne vreti med celo že v panju, ko je še pod vplivom čebel in ko se ga človek še ni dotaknil.

Posebej je treba omeniti strupeni med, ki se pojavi, kadar čebele nabirajo strupen oziroma škodljiv nektar. Takšen nektar proizvajajo predvsem rastline iz družine erikacej: Rhododendron, Andromeda, Azalea. Že grški pisatelj Xenophon (okrog 1.430 — 354 p. n. š.) govori o strupenem medu rododendrona z območja Črnega morja, ki so ga jedli njegovi vojaki pri Trapecuntu in zboleli (omotica, driska). Škodljiv med daje še severno-ameriška erikaceja Kalmia. Škodljivo učinkujoče snovi v takem medu so alkaloidi³ in andromedotoksin, ki je predvsem v nektarju rododendrona.

(Dalje prihodnjič)

ČEBELAR MIHA NA RAZPOTJU

BONIFACIJ SRSEN

Našim bravcem smo že lani predstavili in opisali ljubljanskega čebelarja Miha. Bil je res še začetnik, toda v borih treh letih je postal navdušen čebelar in imel že 80 panjev. Njegove čebelje družine so rasle iz leta v leto kot gobe po dežju. Ni čuda, da so starejši ljubljanski čebelarji, ki so že dolga leta čebelarili in previdno širili ter krčili svoja čebelarstva, zmajevali z glavo ter se čudili podjetnosti tega drznega mladega moža. Število njegovih panjev bi bilo prav gotovo že naraslo tja preko sto, ko ga ne bi prav v tem zanosnem čebelarskem poletu kot strela z jasnega zaustavila vest o novih panjih z nakladami. O njih je čul Mihec govoriti vse mogoče. Najbolj všeč so mu bila zatrjevanja o velikih donosih in sijajnem pomladnem razvoju čebeljih družin v njih. Na te panje samo polagaš medišča: eno, dve, tri... deset. Miha je na mah spoznal, da ga je hudo polomil, ko je tako ekspresno širil svoje čebelarstvo v neprimernih in zastarelih žnideršičih. Saj se v njih družine nikdar kaj prida ne razvijejo, v mediščih pa je premalo prostora za cente medu, ki ga lahko iztočiš le iz panjev z nakladami. Težke ure je preživljal tedaj. Bil pa je vselej previden, kadar je šlo za velike odločitve. Zato je tudi tokrat sklenil vprašati za svet vse mogoče strokovnjake. O žnideršičih so mu že tako in tako čebelarski prijatelji toliko natvezli, da jih je po pravici imel za starokopitneže, ki ne vidijo dlje

³ Alkaloidi so rastlinske snovi, ki vsebujejo dušik in imajo močan fiziološki učinek. Najbolj znani so nikotin, atropin, kokain, kinin, morfin (v opiju).

kot za ped pred sabo. Začel se je posvetovati zlasti z onimi, ki so že dolga leta čebelarili v teh panjih in jih dobro preizkusili. Predlanskim naju je zanesla pot celo v Slavonijo, kjer so mu stari in izkušeni čebelarji dopovedali, da novi panji niso ravno najboljše. Ko bi imeli denar, bi prodali svoje škatle vseh mogočih sistemov in kupili »žnideršičke«.

Tudi letošnje poletje sva se odpravila z Mihcem na študijsko potovanje, na katerem je hotel ta moj prijatelj znova ugotoviti, kakšno mnenje imajo o panjih z nakladami čebelarji v Bosenski Krajini. Ko sva prispela v neko vas, so nama kmetje povedali, da je pripeljal pred dnevi na pašo svoje čebele neki čebelar iz Srema. Hitela sva gledat njegovo čebelarstvo. Ostrmela sva, ko sva zagledala na veliki avtomobilski prikolici 60 žnideršičevih panjev. Prikolica je bila zelo smotrno preurejena v premični čebeljak. Imela sva srečo, da sva dobila čebelarja prav pri pregledu čebeljih družin. Zelo se naju je razveselil, ko sva mu povedala, da sva Slovenca iz Ljubljane. Začeli smo govoriti o vsem mogočem, Miha pa je takoj spet zabrenkal na svojo struno. Vprašal je moža, zakaj čebelarji v slovenskih žnideršičih in ne v panjih z nakladami, ki so po splošnem mnenju boljši ne samo zaradi donosa, ampak tudi zaradi razvoja čebeljih družin. Ta pa mu je urno in gladko odgovoril: »Dete moje, nemoj da filozofiraš. Ja pčelarim već 40 godina, pa sam isprobao košnice svih mogućih vrsta. Sada valda znam što su žnideršičke. Sve ostale su stare šatulje.« Tako sva se z Mihom tudi lansko poletje vrnila domov z novimi spoznanji. Miha se je trdno odločil, da bo napravil še 60 panjev, in sicer samo žnideršiče. Toda nekje na dnu duše je kar naprej glodalo zamotano vprašanje, zakaj nekateri tako zelo priporočajo amerikance in zakaj čebelarijo po drugih deželah, ki so naprednejše kakor naša, prav v teh panjih. Tega mu ni mogel nihče pojasniti. Zato se je obotavljal, da bi dal na hitro roko izdelati nove panje. Sklenil je, da se bo odpravil še na eno študijsko potovanje. Nameraval je obiskati vse tiste čebelarske postojanke, kjer so začeli v zadnjih letih čebelariti v panjih z nakladami. Miha se ni ustrašil naporne poti. S svojim »fičkom« je prevozil že skoraj celo Srbijo, Slavonijo, Hrvatsko in Liko, pa bi se zbal naših slovenskih cest! Previdno bo potikal vse mogoče čebelarje, ki so imeli kakršnekoli izkušnje z novimi panji ali so celo čebelarili v njih. Na zemljevidu si je skrbno zaznamoval vse kraje, kamor so bili postavili te nove panje. Drugo jutro je že drsel njegov avto proti štajerski strani in si bliskovito utiral pot po visokih klancih. V mraku si ga lahko že srečal na Kočevskem. Tokrat je šlo prav zares. Danes ali jutri se je moral odločiti za izdelavo panjev, kajti mizar mu je postavil zadnji rok; pozneje dela ne bi več prevzel. Miha se je tudi s tega potovanja vrnil z žalostno in razdvojeno dušo, polno dvomov in neodločnosti. Prav nikjer ni slišal kakih vzpodbudnih besed o novih panjih; čebelarji so priporočali ene in druge. Mihcu se je zdelo najbolj čudno to, da so jih hvalili zlasti tisti, ki so sami vztrajno čebelarili v žnideršičih. Vso dolgo noč je premišljeval. Pred sabo je videl stare in izkušene slovenske čebelarje iz prejšnjih desetletij. Ti so že vsi čebelarili v panjih z nakladami, pa so jih pozneje opustili in se odločili za žnideršiče. Kako naj se odloči v tem obupnem nemiru? Prvikrat mu je postalo žal, da je začel sploh čebelariti. Kdo bi si mislil, da mu bodo prinesle ljube čebelice toliko nemira in razdvojenosti? V domišljiji je gledal pred

sabo ogromno skladanico smrekovih plohov, ki so že nekaj let potrpežljivo čakali na mizarjeve roke.

Kot vselej v takih odločilnih trenutkih se je tudi tokrat popolnoma zaupal svoji ženi. Ta je kot enakovredna potrpežljivo sodelovala v vseh njegovih čebelarških podvigih in ga spremljala na vsej trnovi poti. Prav njej je šinila v glavo rešilna misel.

»Mihec, zakaj pa čebelarijo ljubljanski čebelarški mogotci v žnideršičih? Poglej Bonifacija Sršena, Solatarjevega Pepeta, brate Babnike in še celo vrsto drugih! Ne moreš jim očitati, da nimajo soli v glavi.«

Miha je ženi pritrdil in že je bilo sklenjeno, da bodo novi panji le žnideršiči in spet samo žnideršiči. V Mihovo dušo se je naselil nekdanji mir, ki ga je bila kmalu tudi vsa hiša polna. Brhka ženka Urška je spet začutila ob možu nekdanjo mladostno toplino, ki je Mihec že nekaj let ni več izžareval. Misel na nesrečne panje ga je bila tako prevzela, da je začel zanemarjati celo ženo in svoj dom.

Toda družinski mir je trajal le do naslednjega večera, ko je nekdo ob precej pozni uri potrkal na vrata. Miha in žena Urška sta pravkar preštevala težko prigarane in od ust pritrpane tisočake, ki jih je bilo treba nesti prihodnje jutro mizarju. Miha je odprl vrata in zagledal pred seboj znani obraz uglednega ljubljanskega čebelarja Motovilčka, ki ga je na videz dobro poznal s čebelarških sestankov, govoril pa še ni bil z njim nikoli. Uglašeni Motovilček se je predstavil Mihcu in soprogi ter se opravičil, da prihaja ob tako pozni uri. Kar takoj je povedal, zakaj je prišel. Takole je dejal: »Po dolgem iskanju se mi je le posrečilo zvedeti, kdo je čebelar Miha. Iz vsega srca vam čestitam kot najbolj naprednemu slovenskemu čebelarju. Vesel sem, da imamo Slovenci v vaši osebi človeka, ki edini razume, kaj pomenijo za slovensko čebelarstvo novi panji z nakladami!« Miha je debelo gledal in ni mogel verjeti tega, kar se je dogajalo. Motovilčkove besede so ga božale po srcu ko pred desetimi leti Urškine ljubavne izpovedi; že dolgo se ni počutil tako prijetno kot nocoj. Prepričan je bil, da mu pošilja usoda ob dvanajsti uri preroka, ki bo v hipu spremenil vse njegove in ženine odločitve. Miha je posadil gosta na častno mesto za mizo poleg brhke ženke Urške, sam pa je pohitel v klet in prinesel steklenico najboljšega rizlinga. Tega ni nikdar ponujal svojim čebelarškim prijateljem. Zanje je imel pripravljeno bolj ponižno in skromno pijačo. Najboljši rizling pa je bil shranjen za najslovesnejše prilike. Čebelar Motovilček je znal govoriti, ko da bi rožice sadil. Miha in žena sta samo poslušala in strmela v modrega moža, ki je kar iz rokava stresal tako učene, da sta ga morala občudovati. Na tihem sta si mislila, koliko sodobnih čebelarških knjig in časopisov je moral prebrati, da je tako lepo in gladko govoril o novih panjih. Metal je tja in sem številke, ki sploh niso bile manjše od centa in tone, ko je govoril o donosih v teh panjih. In potem o čebeljih družinah, ki se spomladi tako hitro razvijejo, da so dvakrat, trikrat močnejše ko v zastarelih žnideršičih. Motovilček je dobro vedel, da mora brenkati prav na to struno, če hoče Miha prepričati in ga spraviti na svojo pot. Kmalu so se vsem razvezali jeziki. V živahno razpravljanje je posegala celo ženka Urška, ki je spoštovanemu gostu neprestano polnila kozarec. Razpoloženje je bilo že na višku, ko se je Miha spomnil, da nocoj pravzaprav nekoga

pogreša v svoji sredi. To je bil ljubljanski čebelar Viharnik, ki je nove panje najbolj priporočal in vedel povedati o njihovi zmogljivosti prave čudeže. Motovilček in Miha sta takoj sklenila, da ga obiščeta kljub pozni uri. Nocoj naj se odloči in zapečati usoda Mihčevih panjev ali pa nikoli! Urno je Mihec posadil dragega gosta v svoje vozilo in čez nekaj minut sta že imela v njem čebelarja Viharnika. Fičko je drvel nocoj prav tako bliskovito proti Podutiku kot pred mesci po avtocesti proti Slavoniji. Tam v samotnem in mirnem hotelu naj se pomeni nocoj zbrana družčina in odloči o tem, kaj je dobro in kaj ni za slovenske čebelarje.

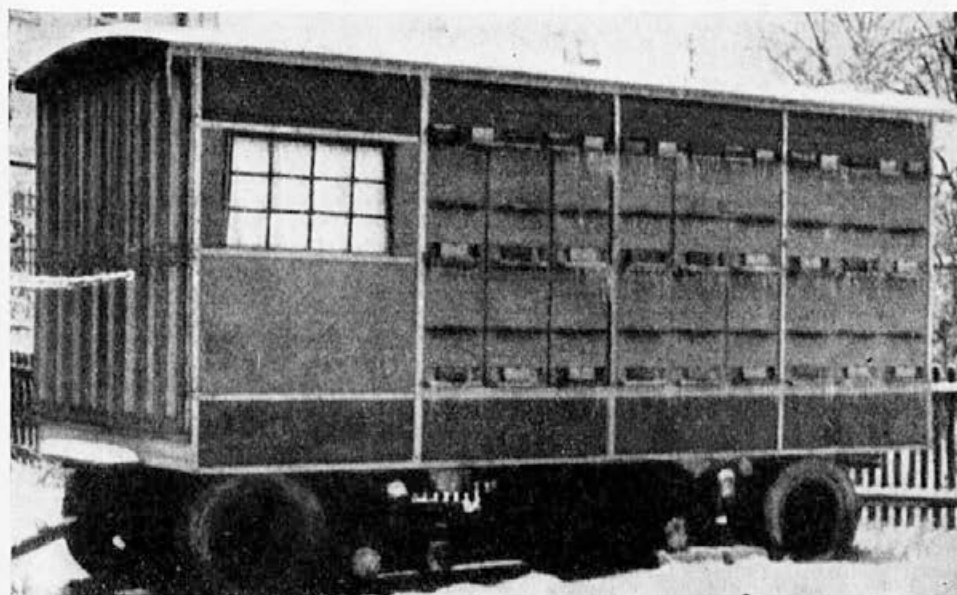
V prijaznem hotelu so našli pozni gostje prazno mizo v kotu ob peči. V sobi ni bilo žive duše in Miha je bilo to sila všeč. Lahko bodo govorili tudi malo bolj glasno, če bo tako nanese, saj ni nobenih zvedavih čebelarjskih ušes v bližini, ki bi utegnili prisluškovati. Vedel je, da se mora nocoj odločiti. Miha je hotel dobiti nocoj uradno potrditev za svojo odločitev od dveh ljudi, ki sta dobro vedela, kaj pomenijo novi panji za naše slovenske razmere. Kmalu so našli zbrani prijatelji celo kopico samih dobrih lastnosti novih panjev. Govorili so v samih superlativih, nesrečnega žnideršiča niso nocoj niti omenjali. Potem je začelo govoriti še vino. Takrat pa so se že lotili vidnih slovenskih čebelarjev, ki so fanatični starokopitneži in privrženci preživelih panjev. Motovilčku so se zalesketale oči, ko je dvignil čašo in napil novim revolucionarnim časom v slovenskem čebelarstvu, ki jim tako težko utirajo pot Motovilček, Miha in Viharnik. Viharnika je zaužita pijača že precej zdelala in s solzami v očeh je izpovedal, da ne bo prej miroval in počival, dokler ne bodo zginili vsi slovenski čebelnjaki, na njihovo mesto pa prišli novi sodobni panji. Takrat bo prav lahko zatisnil svoje oči v zavesti, da je opravil veliko poslanstvo. Zapeli so tisto lepo slovensko narodno, ki jo tako radi zapojemo proti jutru: »Prej pa ne gremo dam...!« Čebelarjski prijatelji so se objemali kot bratje in topili od sreče in zadovoljstva, da so položili temelje za zmagoslavno pot novega panja. Ko bi mogli, bi poleteli nocoj še na štajersko plat, kjer imajo nekaj svojih somišljenikov. Pa je pot predolga. Zato so se odločili, da jim pošljejo vdanostno pismo, v katerem izražajo popolno solidarnost z njimi. Zdaj se bo šele začela prava borba za naše nove panje.

Svitilo se je že, ko je razvozil Miha svoje goste po Ljubljani. Čeprav je imel zaradi tolikih silnih dogodkov prečute noči močnega mačka, se je dobro počutil za volanom. V njegovi duši je bil spet mir, tisti blaženi mir, ki ga je božal takrat, ko je začel čebelariti. Zdaj dobro ve, kakšna je njegova pot. Nič več ne bo okleval, niti ne kramljal s starokopitneži in potrepeljivo prenašal njihove zbadljive ugovore proti novemu panju. Postal bo drzen, uporen, fanatičen. Če bo treba, bo tudi brenil in udaril po starih beticah, ki se tako uporno drže škodljive in zastarele tradicije.

Mihu se je kmalu ponudila prilika, da je pokazal vso svojo odločnost in borbenost. Nekega večera so se po običajnem sestanku in predavanju spet znašli nekateri ljubljanski čebelarji, ki se ne boje svojih sitnih boljših polovic, v Unionski kleti, da bi po stari navadi malo pokramljali. Zbrani družčini je Miha takoj oznanil važno novico: spomladi bo vrgel na pašo poleg sedanjih 80 žnideršičev še 100 panjev z nakladami. Čebelarji so ob tej novici osupnili. Najstarejši med njimi, ki uživa splošno spoštovanje nas

vseh, je Miheu takole odvrnil: »Fant, nikar se ne zaleti, da ti ne bo nekoč žal. Prepričan sem, da se boš urezal. Sam sem pred 50 leti čebelaril v takih panjih in spoznal z mnogimi drugimi čebelarji vred, da niso za naše razmere. Pa takrat so bile kar po vrsti dobre letine in drugačne paše kot danes!« Miha je spoznal, da je prišel nocoj dolgo pričakovani čas za temeljit odgovor in obračun. Zardel je v obraz in tresel se je po vsem telesu, ko je nahrulil dobrodušnega sivolasega mentorja in odlikovanca z najvišjimi čebelarskimi častmi. Dejal mu je: »Zdaj vas imam kar zadosti, vi fanatični starokopitneži in trde ljubljanske betice. Prav do zadnjega dneva se bom brezobzirno boril proti vam. Povejte mi, modri možje, koliko medu ste v preteklih 50 letih pridelali na ljubljanski solati? Niti ne veste ne, kakšen je med. Le počakajte malo, že čez dve leti bom pridelal več medu kot vi vsi skupaj; najmanj pet ton ga bom dobil od enega samega točenja!«

Tokrat sem tudi jaz, ubogi Bonifacij Sršen, spoznal, da mi je nehvaležni učence zrasel čez glavo in mi za vedno zdrsnil iz rok. Uvidel sem, da ima Miha svoj prav. Zato naj le hodi po svoji izbrani poti. Če ga bo kdaj bolela glava, bo bolela njega in ne mene. V imenu vseh navzočih sem mu zaželel mnogo sreče in ga poprosil samo za eno uslugo. Kadar bo točil tistih pet ton, naj ne pozabi povabiti svojih dragih prijateljev iz nocojšnje družčine. Sršno radi mu bomo prišli pomagat. S seboj bomo pripeljali še strica Matica, če bodo pri volji. Šele ko bomo videli pet ton medu, ta veliki čudež, takrat bomo verjeli. Miha nas bo potem poučil, kako se taki stvari streže in kar od kraja bomo začeli zamenjavati žnideršiče z novimi panji. Res nas bo ta šola nekaj stala, a nič za to. Do takrat pa se bomo po stari navadi fanatično držali svojih starih škatelj, ki so iz leta v leto vedno bolj prazne.

Prevozni čebelnjak Stjepana Matkovića iz Lipika v Slavoniji

Se dva slikarja panjskih končnic. V Podgorju pri Kamniku je poslikaval panjske končnice **Florijan Vidic**. Od akademika dr. Steleta sem dobil o njem tele podatke.

Florijan Vidic je bil brat gospodarja hiše »Pri Zumru«. Bil je krojač samouk, ukvarjal pa se je tudi s perpetuumom mobile, izdelal po potresu leta 1895 načrt za streho zvonika v Podgorju, poslikal znamenje blizu Komende in predvsem slikal končnice. Vir za to so mu bile slike v Mohorjevih in drugih knjigah ter časopisih. Okrog leta 1900 mu je pri delu »pomagal« dr. Stele, ki je bil takrat še v mladih fantovskih letih. Tekmovala sta, kdo bo bolje prerisal kako predlogo, npr. sliko sv. Mohorja in Fortunata s platnic koledarja.

V Svetni vasi v Rožu na Koroškem se je ukvarjal s poslikavanjem končnic čebelar in kovač **Jakob Birbaumer**. Ker je bil strasten lovec, je slikal skoraj samo divjad. Po priimku sodeč, naj bi bil Nемеc, pa ni bil. Umrli je pred 30 leti.

Zal pa so s prodajo kmečkih panjev odšle tudi končnice iz dežele (Janko Ojcl, Polana pri Bistrici v Rožu).

A. B.

Moje izkušnje z »amerikanci«, v katerih sem nekaj časa čebelaril še pred uvedbo AZ-panjev, so v nekem pogledu prav zanimive. Kot mlademu čebelarju se mi je čudno zdelo, da so bile čebele v teh panjih zjutraj take zaspanke. Kadar so bile noči in jutra precej hladna, kar se v dneh proti koncu aprila in v prvi polovici maja mesca kaj rado dogaja, so čebele iz »amerikancev« začele po malem izletavati šele takrat, ko so bili panji v čebelnjaku že v živahnem letu. Časovna razlika pri izletavanju na bero med »amerikanci« in drugimi panji je znašala do pol ure, v posebno hladnih jutrih pa še več.

Enak pojav je pred letom dni opazoval ljubljanski čebelar Franc Kastelic, ki je imel svoje panje na peši nekje v Dalmaciji v bližini »amerikancev« Zavoda za čebelarstvo.

Od kod tolika razlika? Toplina v panjih, razpostavljenih na planem, se

zaradi nočnega hladu precej zniža. Ker morajo čebele toplino v gnezdu vzdrževati na določeni višini, zlasti takrat, ko je v panjih še precej zalege, se stisnejo skupaj, da preprečijo še nadaljnji padec topline. Čebelja gruča se zjutraj zrahlja šele potem, ko sonce ogreje obod panja in izvabi topli zrak čebele na prosto. V panjih v skladovnici tolikega padca topline ni, ker se ponoči čebele vzajemno ogrevajo, zavoljo tega pa začno bolj zgodaj izletavati.

Ko sem jeseni urejeval panje za zimo, so mi »amerikanci« delali mnogo preglavic. Dokler jutra niso bila meglena in pošteno hladna, se jih nisem smel dotakniti. Takoj je bil »ogonj« v stehi. Vse panje v čebelnjaku sem poprej pregledal in uredil, šele nekaj dni nato, ko so se ti panji zopet umirili, pa »amerikance«. Vsako jutro sem lahko uredil kvečjemu dva, malo pred nočjo pa še enega. Pri jutranjem delu sem bil pri drugem panju že v oblaku razburjenih čebel, tako da sem moral z delom prenehati.

Kakšne težave sem imel z »amerikanci« v ajdovi paši, sem že opisal in ne bom ponavljal. Pa še drugi s tem preizkušajte! Morda boste imeli več sreče, kakor sem je imel jaz.

A. B.

O skušnjah z nosemakom poroča neki čebelar v časopisu »Die Bienenzucht«. Posega vrsto let nazaj in poudarja, da je spomladi 1956 po slabem čebelarskem letu 1955 propadlo mnogo družin zaradi nosestavosti, ki se je pojavila v hudi obliki. Zdravljenje z nosemakom je bilo uspešno le tam, kjer so čebele hrano res sprejele. Jeseni 1956 je čebelar nosemak pomešal z zimsko hrano. Spomladi 1957 so bile vse družine lepe in močne. Sredi aprila je našel posamezne čebele z bolezenskimi znaki, ki pa so po zdravljenju z nosemakom izginili. Potem je prišel mrzli maj 1957, toda nosestavost se ni več pojavila. Jeseni 1957 je dodal zimski hrani zopet nosemak in imel v letu 1958 ves čas močne in zdrave družine. Na jesen tistega leta ni pital vseh družin z nosemakom. Leta 1959 je našel spomladi

posamezne nosešmave čebele, toda samo pri tistih družinah, ki jih je prezgodaj in preveč razširil. Zdravil jih je tako, da jih je s sladkorno raztopino, ki ji je dodal nosešmak, pobrizgal. Uspeh ni izostal. Na zimo 1959 je pitanje z nosešmakom ponovil in dosegel v naslednjem letu dober spomladanski razvoj. Poleti je imel nenavadno močne družine in, ker je bila ugodna letina, je natočil precej medu. Ko so pa v brezpašni dobi ob žrelih čebele množično prisedale in se je v mnogih čebelnjakih razširila počrnelost, je pobrizgal prisedajoče čebele z nosešmakom. Kmalu nato je ugotovil, da počrnelost pojenjuje. Tudi 1960. in 1961. leta ni varčeval z nosešmakom; zato je razumljivo, da je bil z uspehi zadovoljen. Končno opozarja čebelar, da je v borbi proti nosešmavosti zelo važno odstranjevanje starih satov in preseljevanje družin v čiste, dezinficirane panje. S. R.

Uporaba zadelavine. Zadelavino, ki jo čebele z velikim trudom nabirajo, še vedno brezbrizno zametujemo in nič ne razmišljamo, kako bi se dala izkoristiti. Ko čistimo satnike in panje, dobimo precej zadelavine. Ne smemo je mešati z voščinami, ker bi s tem pokvarili vosek. Ta mora biti voljan, zadelavina pa ga dela krhkega. Zato je raje spravljajmo v steklenice s precej širokim vratom in, ko se je nabere kakih 50 dkg nalijmo nanjo pol litra špirta! Čez nekaj dni se zadelavina raztopi in tako dobimo lakasto raztopino, s katero lahko odnotraj prepleškamo nove ali že rabljene očiščene in ožgane panje. Tudi majhne rjaste pege v čebelarških vrčih in točilih lahko premazemo s to raztopino, ko smo prej odstranili rjo. Dobro je, če to naredimo večkrat. Pred ponovnim pleskanjem je treba predmet nalahno obrusiti z ne preveč ostrim smirkovim papirjem. Nečisto zadelavino zbirajmo v pločevinastih škatlah, ki se tesno zapirajo. Od nje lahko vzamemo kroglico v velikosti češnje in jo denemo na kadilo v kadilniku. To dá prijeten vonj in ublaži dim, hkrati pa neverjetno pomiri čebele.

S. R.

Raje združiti kakor zožiti! Ze od nekdanj priporočamo združevanje čebeljih družin. Družina, ki zaseda v pozni jeseni osem satov, je dovolj močna, da dobro prezimi. Taka družina se bo tudi na po-

mlad kmalu razvila in to brez zoževanja. Slabše družine, ki n. pr. sedijo komaj na petih satih, pa raje združimo! S slabiči je vse polno stroškov in dela, koristi pa nobene. Bolje je imeti deset res dobrih in močnih družin kakor dvajset zožen-cev. Če se spomnimo, kako smo čebelarili včasih, ko od oktobra pa do maja nismo odpirali panjev, ker smo bili prepričani, da je v njih dovolj čebel in medu na vseh desetih satih, se sprašujem, zakaj se sedaj nekateri čebelarji toliko zavzemajo za zoževanje. Če združujemo, imamo lahko tudi v današnjih časih močne družine, tako da nam vsaj do srede aprila ni treba brskati po panjih v strahu, da je v njih kaj narobe.

Franjo Vrčko

Nepotrebno vznemirjanje čebel. Če čebele vznemirjamo, zmanjšamo donos. Zato pregledujemo panje le takrat, ko je to res potrebno. Najslabše je, če stikamo po panjih samo zavoljo tega, da pasemo svojo radovednost. Ni pravi čebelar tisti, ki neprestano draži družine z namenom, da bi videl matico, da bi opazoval zalego v različnih stopnjah razvoja, se prepričal, kako napreduje stavba satja v rojih itd. Družine hočejo imeti mir ne samo pozimi, ampak tudi poleti. Vsako razdiranje gnezda pomeni oviro za njihov uspešen razvoj. Čebelar mora spoznati že iz vedenja čebel na bradi, kaj se godi v panju. Tej čebelarški umetnosti naj se postopoma priuči.

Po »Der Imkerfreund 1961« S. R.

Med za male otroke. Mali otroci večkrat ne prenesejo trsnega sladkorja, kar povzroča neki ferment. Takim otrokom je bolje dajati glukozo (grozdni sladkor) ali mešanico grozdnega in sadnega sladkorja. Edinstvena mešanica teh dveh sladkornih vrst, ki vsebuje vrh tega še druge dragocene snovi ter prijetno tekne, je čebelji med.

S. R.

Roji in zrcalo. V »Imkerfreundu« piše neki čebelar, da so roji, ki so se usedli visoko na drevesih in jih čebelarji ne morejo doseči, premeste drugam ali se vrnejo v svoj panj, če jih ob sončnem siju slepimo z zrcalom. Baje povzroči tudi strel iz šibrovke tik pod sedež roja, da se dvigne in odleti drugam.

S. R.

IGNACIJ GROM

izdelovavec najboljših panjev v Sloveniji, direktor mizarskega podjetja na Vrhniki pri Ljubljani, je od leta 1961 dalje v pokoju. Na tem pomembnem razpotju njegovega življenja je prav, da se ga spomni naš list, saj je njegovo ime tesno povezano z našimi napori za napredek čebelarstva.

Po malem je začel izdelovati panje leta 1924, še preden je postal samostojen mizarski mojster. Izdelal je večje število AZ-panjev na zalogo in jih ponudil takratnemu društvu v Ljubljani, ki jih je res odkupilo. To je bil njegov začetek izdelovanja teh in drugih vrst panjev na debelo. Letno jih je izdelal do 200.

Ko se je leta 1945 vrnil iz internacije, se je takoj zopet lotil panjev. S tem delom je še v večji meri nadaljeval tudi potem, ko je njegova mizarska delavnica prešla v last Zveze čebelarskih društev. Po nacionalizaciji je postal tov. Grom direktor podjetja in je v tej službi ostal do upokojitve.

Panje je dobavljal večinoma bivši Društveni čebelarni v Ljubljani, kasneje pa njeni naslednici: podjetju Medeks. Kot samostojni mojster je izdelal okrog 2000 AZ-panjev in precej eksportovcev, po osvoboditvi pa okoli 9000 raznih panjev. Poleg panjev je napravil še 5 stalnih čebelnjakov, 300 razložljivih, 5 panjev pavlinovcev, 250 hrvaških panjev -pološke, 150 dadant-blattovcev, 600 langstrothovcev, 2500 prašilnikov Zandrovega sestava in 1800 panjičev štirisarjev. Tudi mnogo čebelarskega orodja smo dobili iz vrhniške mizarske delavnice: čebelnjačke za prašilne postaje, matičnice, prečne zapore, sipalnike, kozice za sate, osmukače za obnožino idr.

Naš tovariš Grom je dobavljal panje odlične kakovosti. Boljših v Sloveniji še nihče ni izdeloval. Zlasti njegovi predvojni panji so bili v vsakem pogledu mojstrski izdelki, v merah do milimetra natančni, napravljeni iz prvovrstnega in suhega lesa.

Po vojni je imel velike križe in težave pri preskrbovanju podjetja s kakovostnim lesom, zlasti s suhim, toda te

težave je znal prav tako spretno premagati kakor vse druge.

Tovariš Grom pa ni samo mojster obliča, marveč tudi odličan čebelar. Zato je najbolje vedel, kako morajo biti izdelani panji, da so pravšnji za čebele in za čebelarja. Priznajmo mu veselega srca, da je s svojimi kakovostnimi izdelki nemalo pripomogel k napredku našega čebelarstva! Zelimo mu kot upokojujencu še mnogo zdravih let ter lepih čebelarskih uspehov. Zelimo tudi, naj še kdaj pa kdaj pogleda v podjetje, ki ga je ustanovil in vodil, da se prepriča, če tisti trak, po katerem teče izdelovanje panjev, še deluje po načelih, ki jih je on uveljavil za kakovostne panje. Bodi pozdravljen, tovariš!

A. B.

OBCNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA KAMNIK — DOMŽALE

Dne 6. januarja 1965 so se ob 13. uri zbrali v Domžalah zastopniki čebelarskih druščin iz občin Kamnik in Domžale, da pregledajo svoje delo v preteklem letu in napravijo načrt za bodoče.

Kljub neugodnemu vremenu nas je bilo prav lepo število in še Moravčani so bili zastopani. Zal, da ni mogel priti med nas naš priljubljeni predsednik Končan, ker je bil bolan. Namesto njega je vodil občni zbor podpredsednik Franc Zupan, ki je pozdravil vse čebelarje, še posebno pa zastopnika Zveze, tovariša profesorja Senegačnika.

Iz tajniškega poročila povzemamo, da je imelo društvo štiri redne seje, več sestankov in dve predavanji. Posrečeno je bilo zlasti čebelarsko zborovanje v Komendi dne 1. julija, kjer se je zbralo 76 čebelarjev v vseh strani. Na prav lepo pripravljenem vrtu ob vzornem čebelnjaku tovariša Belcijana je vodil zborovanje predsednik Končan. Predavatelj profesor Senegačnik nas je popeljal v. davnino, ko je tu še živel eden največjih slovenskih čebelarjev, Peter Pavel Glavar. Nadalje je govoril o pomenu čebelarstva, o naši sivki in o do-

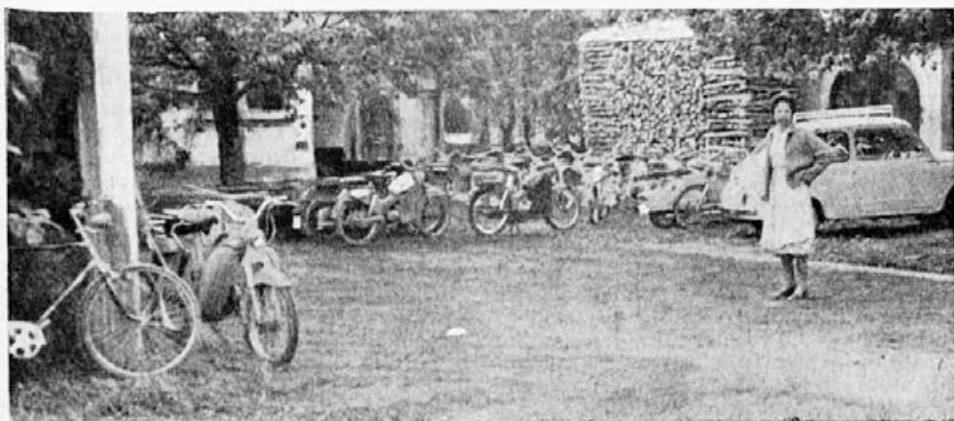

Cebelarsko zborovanje pri tov. Belcijanu v Komendi 1. julija 1962

dajanju matic, nato pa odgovarjal na številna vprašanja. Po predavanju so nas Komendčani lepo postregli. Potem smo sedeli in kramljali. Toliko smo si imeli povedati, da je čas kar prehitro minil. Pa še zapeli smo in mlajši so se tudi zavrteli. V spomin na ta dan smo se slikali. Ob tej priliki je fotograf pritisnil tudi vozila, s katerimi smo se pripeljali na prireditve. Sklenili smo, da bomo imeli taka zborovanja vsako leto.

Društvo ima 6 družin: Kamnik 32 članov, Domžale 19, Komenda 15, Homec 9, Lukovica 6 in Krtina, ki je že skoraj zaspala, pa se je po zaslugi tovariša Kovača spet zdramila, 11 članov. Po-

sebno smo bili veseli Moravčanov, ki so se le odločili, da se priključijo našemu društvu. Le-ti so se pritoževali nad brezobzirnostjo Zavoda za čebelarstvo, ki je pripeljal k njim okoli 400 panjev in zasedel najboljša pasišča. Začelo se je pri domačih čebelarjih ropanje, pa tudi bolezni so se pojavile. Tako so zgubili vse veselje do čebelarjenja in organiziranega dela. Ko so sklicali občni zbor, je prišlo od 70 čebelarjev le 6 in niso mogli ničesar skleniti. Sklicali bodo ponoven setanek, na katerem naj bi bil navzoč tudi zastopnik društva ali Zveze, da bi Moravčane spet opogumil in jih navdušil za nadaljnje delo.

Na zborovanje so prihiteli čebelarji z najrazličnejšimi vozili

Profesor Senegačnik je na občnem zboru poudaril važnost organizacije, ki bi se pokazala ravno v tem primeru. Moravčani bi se morali obrniti na Zvezo, pa bi jim gotovo pomagala. Obljubil je, da se bo sestanka udeležil zastopnik Zveze, pa tudi z Zavodom bo govoril, da odpravimo te nepravilnosti.

Tuhinjske doline, ki je takoj po osvoboditvi imela svojo družino, ni mogoče zdraviti. Le en čebelar se je priključil Kamniški družini.

Člani imajo 1296 panjev, nečlani (tu je všteti tudi Tuhinj) pa približno 750 panjev. Koliko je še dela, da bi bili vsi vključeni v našem društvu! Družine se trudijo, da bi pridobile nove člane, a uspeha je malo. Vzrok temu so predvsem slabe letine, deloma pa tudi to, da naša organizacija nima več možnosti dobavljati članom čebelarstva potrebščine in krmilni sladkor po znižani ceni.

Odbor želi in prosi vse člane, da kljub slabim letinam in nerazumevanju oblasti ostanejo organizaciji zvesti ter z osebnim prigovarjanjem pridobivajo nove člane.

Osemletka na Brdu pri Lukovici ima pionirski čebelarški krožek z dvema AŽ-panjema. Čebeljih bolezní ni, le spomlad se je tu in tam pojavila nosema, ki pa je izginila.

Razen članarine ni imela blagajna posebnih prejemkov, zato pa je tudi prebitek prav majhen. Skušali bomo dobiti kak drug vir dohodkov. Pri volitvah smo izvolili dosedanji odbor. Moravčanom pa smo določili eno odborniško mesto.

Po daljšem razgovoru smo sprejeli Pravilnik o samopomoči. Glede prispevkov smo se zedinili, da plačajo družine v fond samopomoči po 10 din od panja. Prihodnje leto bomo ta prispevek pobirali že pri članarini. Sklenili smo, da pošlje vsaka družina po enega člana v čebelarški tečaj za bolezenske preglednike. Priredili bomo dve predavanji in v Kamniku čebelarstvo zborovanje. Družinski odborniki bodo med letom obiskali vse čebelnjake na svojem območju.

Učiteljstvo bomo naprosili, da priporoči otrokom varovanje pomladanskega cvetja, oba občinska odbora pa, da opozori Kmetijske zadruge na pravilno škropljenje sadnega drevja. To naj bi bilo opravljeno v času, ko ne bo škode za čebele.

Profesor Senegačnik je v imenu Zveze pozdravil vse čebelarje in jih pozval, da se trdno oklenejo organizacije, kajti le

v skupnosti je moč. Drugi jugoslovanski narodi nas za našo Zvezo zavidajo, zato bodimo njeni ponosni člani. Pa tudi naše glasilo je neprecenljive vrednosti za vsakogar, ki mu je mar napredek v čebelarstvu. Nato nas je v lepem predavanju popeljal v zimsko gnezdo čebel. Marsikdo bo sedaj drugače gledal na prezimovanje naših ljubljenk. Razen tega je govoril o pripravah čebel na pomlad.

Ob koncu občnega zbora je ponesla deputacija našemu predsedniku odlikovanje, s katerim ga je Zveza počastila na predlog društva. Izročil mu ga je prof. Senegačnik, opisal njegove zasluge za čebelarstvo in mu čestital v imenu Zveze. Tov. Končan je bil zaradi tolike pozornosti zelo ganjen in se je vsem lepo zahvalil.

Po vrnitvi se je razvil razgovor, predavatelj pa je odgovarjal na različna vprašanja.

Se dolgo bi kramljali, da nas ni neizprosni čas priganjal k ločitvi. Z željo, da bi se uresničil čebelarški pozdrav »Naj medli!« smo se razšli.

J. M.

IZ POSTOJNE

Obračuni čebelarških družin, včlanjenih v čebelarском društvu Postojna, so za nami. Že samo dejstvo, da so bili občni zbori vseh šestih družin opravljene v mescu decembru, to je, v določenem roku, dokazuje, da vlada pri družinah red in smisel za organizacijo. Če dodamo k temu še to, da je bil obisk na občnih zborih zelo dober in razpravljanje o raznih težavah, ki nas včasih tarejo, dokaj živahno, lahko sklepamo, da so za nami časi, ko je bila celotna skrb za razvoj čebelarstva prepuščena izključno upravnim odborom, v večini primerov pa celo posameznim članom teh odborov. In to je vsekakor razveseljivo.

Cetudi je bilo razmotrivanje problemov na občnih zborih precej različno, smo si bili vsi edini v tem, da je od nas samih odvisno, kako bomo čebelarili naprej in kakšne uspehe bomo dosegli v čebelarstvu.

Zavest, da se moramo opirati le na lastne sile, združene v naši organizaciji, tako glede ugotavljanja čebeljih bolezní in njih zdravljenja, kakor tudi pri ostalih problemih, je vplivala, da se je na občnih zborih prijavilo v tečaj za

čebelarke preglednike veliko število članov. Mnogi, ki predavanjem na tem tečaju ne bodo mogli prisostvovati v vseh dneh trajanja, pa so izrazili željo, naj bi naše društvo naprosilo Zvezo čebelarskih društev za Slovenijo kot organizatorico navedenega tečaja, da bi bil tak tečaj tudi v Postojni konec enega izmed prihodnjih tednov. Pričel naj bi se v petek in končal v nedeljo. Predavatelja bo treba naprositi, da bi bilo zadnji dan, to je v nedeljo, predavanje čimbolj zgoščeno, s čimer bi bilo omogočeno številnim našim članom, da se seznanijo vsaj z najvažnejšo snovjo.

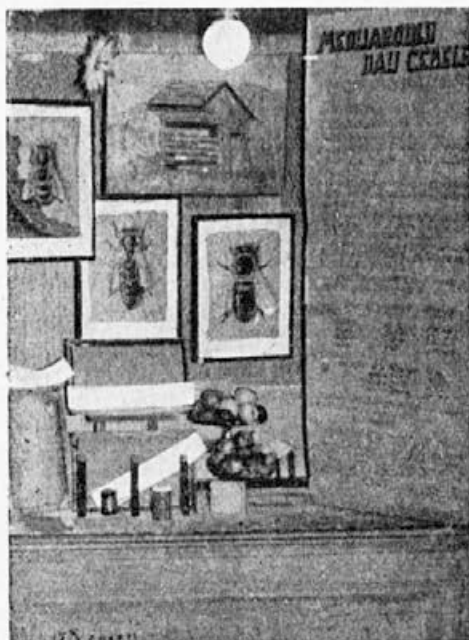
Po več letih je prevladalo na vseh občnih zborih načelo, da morejo biti redni člani naše organizacije le tisti čebelarji, ki bodo v celoti plačali članske prispevke, med katerimi je tudi obvezna naročnina za Slovenskega čebelarja. Samo taki člani bodo lahko deležni raznih ugodnosti, kot npr. cenejšega sladkorja, ki ga naše društvo nabavlja že več let v zadostnih količinah za zimsko krmljenje čebel. Morda bo zaradi takega sklepa iz naše organizacije nekaj članov izstopilo, toda ne sme nam jih biti žal, saj ne bomo z njimi ničesar zgubili. Če se ne zavedajo, koliko truda in požrtvovalnosti je bilo treba, da se je naš strokovni list vzdržal, če jim je prav vseeno, ali izhaja ali ne, potem niso pravi čebelarji in jih v naših vrstah ne bomo pogrešali.

J. S.

DAN ČEBELE

Mednarodni dan čebele je čebelarsko društvo v Radovljici proslavilo na svojstven način. Trgovsko podjetje »Železnina« mu je dalo na voljo izložbeno okno, v katerega je obesilo velik lepak in na njem prikazalo pomen proslave. Primerna razlaga je poučila ljudi, kako važne so čebele za oprraševanje sadnega drevja in pridobivanje semena. Iz razstavljenih plodov je bilo razvidno, da ni vseeno, kako so cvetovi oprášeni, da lahko način oprášitve znatno vpliva na njih množino, velikost, sladkobo in okus. Plodovi, ki so našli iz dobro oplojenih cvetov, so bili lepo okrogli in debeli, drugi, katerih cveti so bili le delno ali slabo oplojeni, pa so bili zakrčljani in enostransko razviti. Čebela je v opráševanju in oplojevanju cvetov pravi mojster in se ne more pri tem opraviilu z njo meriti nobena druga žuželka.

Razstavljeni so bili tudi čebelji proizvodi: med v satju, razne vrste točenega medu, skristaliziran med in vosek. Prikazano je bilo, kako pomaga čebelar čebeli pri gradnji satja.

Izložba je bila okrašena še s slikami vseh treh čebeljih kast in s sliko čebelnjaka gorenjskega čebelarja kranjčarja.

Razstava je bila odprta vse do 22. decembra. Kljub trajnemu mrazu, ki je oviral postajanje pred izložbo, je bilo zanj veliko zanimanja. Zato upamo, da je čosegla svoj namen. Z njo smo hoteli opozoriti naše sadjarje in družbena posestva na pomen čebele v narodnem gospodarstvu, pa tudi na požrtvovalnost čebelarjev, ki pogosto zgolj iz ljubezni do teh živalic žrtvujejo lep del svojih dohodkov, da obdrže čebelje družine spomladi na primerni višini. To pa je važno, kajti le močne družine lahko uspešno opráše velike površine, zasajene s sadnim drevjem in jagodičjem, od česar ima glavne koristi družba.

V času praznovanja so bili občni zbori čebelarskih društin. Zastopniki društva so na teh zborih govorili navzočim o pomenu čebele za kmetijstvo, zlasti za

sadjarstvo, in tudi o naporih čebelarjev pri vzdrževanju čebel. Poudarili so, da je povezava s kmetijskimi zadrugami in kmetijskimi referenti pri ObLO neogibno potrebna. Ti naj bi napore čebelarjev pri vzdrževanju zadostnih in zdravih čebeljih družin čimbolj podprli, saj je znano, da brez čebel ni sadja in ne semena.

ČEBELARSKO DRUŠTVO GORNJA RADGONA

Društvo je imelo svoj redni letni občni zbor dne 20. januarja 1963. Zaradi hude zime je na občni zbor prišlo le 35 članov. Zato se je začel z enourno zamudo, vse nadaljnje pa je potekalo normalno. Kljub majhni udeležbi je bilo zborovanje zelo živahno. Zvezo je zastopal na občnem zboru tovariš Bratko-
vič iz Maribora, ki nam je v kratkih besedah povedal več zanimivosti iz čebelarskega sveta, če se lahko tako izrazim. Poleg tega pa nam je pomagal z nasveti in napotili za organizatorično in čebelarsko delo, za kar se mu še enkrat najlepše zahvaljujemo. Tovariš predsednik je dokaj obširno in izčrpno poročal o delu društva v preteklem letu, hkrati pa je nakazal smernice za delo v nastopajočem letu. Podrobno je govoril o pasiščih in možnostih dela za zboljšanje čebelje paše.

Društvo je na svojem teritoriju ustanovilo dve družini. Glede nalezljivih bolezni se ne moremo pritoževati, saj je med člani večje število preglednikov, ki skrbno nadzirajo zdravstveno stanje čebel. V zadnjih desetih letih se je pri nas pojavila samo nose mavost, pa še ta ni nikoli nastopila v taki obliki, da bi prizadejala večjo škodo. Društvo pa ima na zalogi stalno nosemakove tablete.

Volitev novega odbora je bila hitro končana; ožji odbor je ostal neizpremenjen. Predsednik in tajnik obhajata jubilej; deset zaporednih let že vodita društvo in sta bila letos enajstič zopet izvoljena. Po priključitvi društva Videm je sedaj v naši organizaciji 80 članov; od teh je 63 naročenih na Slovenskega čebelarja.

Statistični podatek: Od organiziranih in neorganiziranih čebelarjev je na področju našega društva kakih 1200 panjev. Povprečje bi bilo nekako 10 panjev na enega čebelarja. Površina področja meri 20.000 ha; od tega odpade na njive 7211 ha, na travnike 4414 ha, na sadovnjake 1186 ha, na vinograde 952 ha, na vrtove 50 ha, na pašnike 866 ha, na gozdove 5521 ha.

Na kraju je občni zbor sklenil, da bo najbolj prizadevnim članom izdal priznanja v obliki diplom, kakor je društvo to napravilo leta 1961.

M. D.

Radgonski čebelarji na enem izmed svojih sestankov

POROČILO ZA JANUAR

Po malo toplejši prvi dekadi je spet nastopilo ekstremno hladno obdobje, ko se temperature niti podnevi niso dvignile nad ledišče. Srednje mesečne temperature naših opazovalnic so bile od $-1,5^{\circ}\text{C}$ (Škofije pri Kopru) do $-7,4^{\circ}\text{C}$ (Lovrenc na Drav. p.). Zanimivo je, da je najvišjo ($+10^{\circ}\text{C}$, 6. I.) in najnižjo dnevno temperaturo (-28°C , 15. I.) zabeležila opazovalnica Prosenjakovci-Murska Sobota. Dnevni maksimum $+10^{\circ}\text{C}$ je dosegla tudi opazovalnica Škofije pri Kopru (2. I.). Zemlja je bila večinoma ves mesec pod snežno odejo. Nekatere dni je vlekla močna burja. Rahla otoplitev v začetku mesca pri čebelah ni prišla do veljave, predvsem zato ne, ker je takrat deževalo. Delen izlet je bil le na opazovalnici Črnomelj-Svibnik (6. I.), ponekod pa se družine niso spreletele že nad tri mesece. Mrtvic je na dnu panjev precej; tu in tam se že javlja grižavost, v splošnem pa pri vestno zazimljenih družinah stanje še ni kritično. Ako se vreme ne bo v doglednem času popravilo, bodo nastale večje izgube čebel. Poraba hrane je nekoliko nad normalo, v drugi, najhladnejši mesečni tretjini pa je visoka (povprečno 46,6 dkg).

Breg-Tržič: Čeprav se čebelje družine že 96 dni niso spreletele, ni opaziti nobenega vznemirjenja.

Škofije pri Kopru: Že več let nismo imeli takega mraza kakor letos. Strupena burja je škodovala slabo zavarovanim družinam.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota $^{\circ}\text{C}$	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg-Tržič	- 20	- 20	- 20	- 60	- 5,9	-	5	31	75
Dražgoše—Sk. Loka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Žerovnica—Postojna	- 5	- 55	- 50	- 110	-	-	6	27	67
Rogatec	- 10	- 10	- 10	- 30	- 7,3	-	4	10	12
Lovrenc na Pohorju	- 20	- 25	- 45	- 90	- 7,0	-	4	31	35
Selnica ob Dravi	- 32	- 36	- 34	- 102	- 6,0	-	5	31	46
Lovrenc na Drav. polju	- 20	- 35	- 40	- 95	- 7,4	-	3	31	122
Cezanjcevi—Ljutomer	- 20	- 60	- 30	- 110	- 6,9	-	4	16	41
Bučkovci—Videm	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ob Ščavnici	- 30	- 40	- 30	- 100	- 5,4	-	2	31	66
Prosenjakovci—M. Sobota	- 30	- 60	- 30	- 120	- 6,2	-	4	31	27
M. Polana—Lendava	- 20	- 25	- 30	- 75	-	-	3	31	80
Svibnik—Črnomelj	- 30	- 40	- 35	- 105	- 6,4	-	6	22	32
Škofije pri Kopru	-	-	-	-	- 1,5	-	6	2	99
Pušča—Bistra	- 40	- 60	- 70	- 170	- 7,0	-	4	4	14
Ljubljana	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Povpreček	-	-	-	- 97,2	-	-	-	-	-

XIX. MEDNARODNI ČEBELARSKI KONGRES V PRAGI

Po sklepu XVIII. občnega zbora Apimondije v Madridu, bo letos mednarodni čebelarški kongres v Pragi. Kot je določil kongresni pripravljalni odbor, v katerem so zastopniki čehoslovaškega ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in vodno gospodarstvo, kakor tudi pooblaščenici Čehoslovaške zveze čebelarjev, bo trajal od 12. do 17. avgusta 1965. V zvezi s kongresom bo odprta čebelarska razstava. Teme, ki jih bodo obravnavali predavatelji na kongresu, so razvrščene v naslednje skupine:

1. Delovanje in izkušnje čebelarskih organizacij, čebelarški zakoni in uredbe.

2. Nalezljive in nenalezljive bolezni, zastrupitve in škodljivci čebel; preprečevanje in zdravljenje.

3. Opravevanje entomofilnih rastlin po čebelah; gospodarska vrednost opravevanja (vštevši čebeljo pašo).

4. Raznoterosti iz čebelarske prakse in vede (zlasti mehanizacija).

5. Kemija in tehnologija čebeljih proizvodov (med, vosek, zadelavina, matični mleček, cvetni prah).

Posamezna predavanja smejo trajati najdlje 10 minut (100 tipkanih vrstic na papirju v obliki A 4). Kratke izvlečke predavanj (50 vrst na papirju A 4) je treba poslati pripravljalnemu odboru najkasneje do 31. marca 1965, in sicer izključno preko pristojnih čebelarskih zvez. To ne velja za predavanja znanstvenih delavcev in članov znanstvenih ustanov. Ta ukrep je bil določen v soglasju z generalnim sekretarjem Apimondije, dr. Zappijem, zaradi tega, da bi bila vsa poročila na dostojni višini.

Med kongresom bo tudi III. mednarodni pregled čebelarskih filmov. Filme bo ocenilo mednarodno razsodišče, v katero bo lahko imenovala svojega zastopnika vsaka država, ki bo pri pregledu sodelovala s kakim lastnim filmom. Za sodelovanje pri tem pregledu se je treba prijaviti najpozneje do 31. maja 1965.

Kongresna pristojbina (tudi za spremstvo) znaša 20 dolarjev na osebo. Sobe v hotelih bo dodeljevala turistična pisarna CEDOK v sodelovanju z vsemi svetovnimi turističnimi agencijami. Stanovanja v študentskih domovih bo preskrbelo tajništvo kongresa. Cenike o

najemni hotelskih sob in stanovanj bodo prejeli prijavitelji z vabili. Za kongres se je treba prijaviti najkasneje do 31. maja 1965.

Po kongresu bo organizirala turistična pisarna CEDOK dva štiridnevna izleta po Čehoslovaški s primernim čebelarskim programom.

OBVESTILO

Čebelarsko društvo Postojna prosi prevaževalce čebel na razna pasišča (travniška, gozdna itd.), ki leže v območju tega društva, da se obračajo za dodeljevanje pasišč naravnost na naslednje čebelarske družine: Laze, Rakek, Postojna, Hrenovice, Prestranec in Košana. Ko jim bodo gori imenovane družine zaželeno pasišča, dodelile, se morajo prevaževalci čebel izkazati z zdravniškim priporočalom o zdravstvenem stanju pripeljanih čebel ter plačati 10 din stojnine od vsakega AŽ-panja.

Čebelarsko društvo Postojna

KUPIM

približno 35 naseljenih AŽ-panjev s satniki v velikosti 41 × 26 cm in čebelnjak s čebelarskimi potrebščinami. Stevan Dajč, Osijek, Beogradska 5/II.

SEME

facelije in bele medene detelje (*Mellilotus alba*), lanskoletni pridelek (1962) različne kaljivosti nudi po zelo ugodni ceni: prvo po 600 din, drugo po 500 din za kg Pčelarska stanica Prilep.

PRODAM

zaradi starosti 25 naseljenih AŽ-panjev stare konstrukcije. Prof. Josip Priol, Maribor, Maršičeva 10.

KUPIM

ročno stiskalnico za vlivanje satnic. Ceno in obliko sporočite Mirku Lončarju, Rakičan 132, p. Murska Sobota.

STREPTOMICIN

pri spomladanskem krmljenju čebel ne sme manjkati. Zveza ga ima na zalogi. (Glej SC 4/1962, stran 81 in 82!)